Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 212 (14323) | 1976 оной сентябриин 9, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

ОШОНҺОО ДҮЛЭН БАДАРАГ ЛЭ!

«Ошонһоо дүлэн бадарха...» Гүн удхатай, сэсэн мэргэн ...үгүүд. Хаанта засагай хатуу шэрүүн сагта революционернүүдэй хүсэн хадаа газар доогуур урдажа суглар... айхабтар ехэ булаг мэтээр нэгэдэжэ, тэдэнэй тэмсэл, ...рма, эрмэлзэл, зориг, хэрэгынь ошонһоо эхи абаһан ...лэн шэнгеэр бадаран мандаһан түүхэтэй юм. Уужам ...гэр Россиин хүдэлмэришэн, таряашадай һүлдэ, һэш..., ударидагша болоһон Коммунис партиин ударидал... доро 1917 ондо Октябриин дүлэн бүхы дэлхэйе гэ...түүлэн сасараа.

«Ошонһоо дүлэн бадарха...» Үшөө хоридохи зуун жэ...эй эхиндэ хэблэгдэн гараһан «Искра» газетын түрүү...шын номерто «Ошонһоо дүлэн бадарха» гэһэн үгэнүүд ...ытар бэшээтэй байдаг. Декабрист, поэт А. Одоев...ын мэдээжэ шүлэгэй энэ мүрые Владимир Ильич Ленин эпиграф болгон, «Искрын» түрүүшын номерто ...ба ха юм.

Агуу Октябриин революциин дүлэнэй соробхилһоор ...н юһэн жэл болохонь. Манай арад зоной, хүдэлмэ...шэд, таряашадай хүсэл бодолые, эрмэлзэл зоригые ...дүүлэн, тэдэнэй һайн һайхан хүсэлые «ошонһоо дү... болотор» бадаруулһан, ниитын дэбжэлтын охниие, ...сэл оролдолгые гайхамшагаар дэмжэдэг түрэл Коммунис партиин ашые, сэсэн мэргэнние хүн бүхэн үшөө ...хин лаблан ойлгоно, бодото ажабайдал дээрэ эли то...ор харана.

Манай уужам дэлгэр ороной ажалшад үдэрһөө үдэртэ ...нэ үүсхэл гаргажа, арбадахи табан жэлэй түсэбые ...гэхын түлөө тэмсэжэ байна. Гүрэнэй, хамтын хэрэ...эй улам һайнаар ябахын, хүгжэхын түлөө оролдодог, ...сэдэг хүнүүдэй һайн һайхан үүсхэл манай орон дотор ...саардадаггүй, дэмжэлгэ абангүй байдаггүй. Ажахын..., предприятиингаа экономикын хүгжэлтын түлөө һа...гаа зобожо, олоной хэрэгэй урагшатайгаар ябахын, ...ар һайнтай продукци, һү, мяха, нооһо бүри ехээр ...лаахын түлөө оролдожо, хайшан гээ һаамнай, ямар ...жээ абаа һаамнай, ажал хүдэлмэри хурдан түргэ...ор ябаха гээшэб гэжэ сэдьхэлээ үбдэжэ байдаг хүнүүд ...ай Буряад орон дотор нилээд олон.

...хэ ороноймнай мэдээжэ механизаторнуудай Л. И. ... бэшэһэн бэшэг тухай уншагшад һайн мэдэнэ ...той. Кубаниин таряашадай гаргаһан үүсхэлые респуб...ымнай Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхо...й механизаторнууд халуунаар дэмжэжэ, ургасаяа богони ...орто һайн шанартайгаар хуряажа, түсэбһөө гадуур ...ооһо таряа гүрэндөө тушаахабди гэһэн социалис уялга ...ба ха юм. Тэдэнэр арбан найман хоногой туршада та...гаа хуряажа, 72 мянган центнерһээ бага бэшэ ороо... абаха гэжэ шиидээ. Энэ үүсхэлынь КПСС-эй обко...ор һайшаагдаа. Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэм...тэ колхозой механизаторнуудай энэ халуун уряае ...спубликымнай ажахынуудай таряашад үргэнөөр дэм...э байна. Энээн тухай республикымнай газетэнүүдтэ ...коор дэмжэгдэнэ, радиогоор, телевиденеэр дамжуу...дана.

КПСС-эй XXV съездын делегат, Хэжэнгын аймагай «...0 лет Октября» совхозой ахалагша хонишон Цыпилма ...латовна Цыденова баигша оной январь соо тэрэл ай...айнгаа Худанай совхозой дирекцидэ, хонишодто бэ...тээр хандажа, хонин һүрэгөө олошоруулха, түлыень ...һаар абаха, ехэ нооһо хайшалха тухай уряалаа һэн. ... уряа - бэшэгынь ажахын отаранууд дээрэ үргэнөөр ...шэн хэлсэгдэжэ, Худанай совхозой хонишод дээшэ...лэгдэһэн социалис уялгануудые абаа бэлэй.

...үнөө арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэ...е дүүргэхын түлөө тэмсэл хаа хаанагүй ябажа байна. ...циалис мүрысөөнэй дүлэн республика соогуурнай бүри ...лдэн бадарна.

...Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой таряашад ...шүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой механизаторнуудые дэмжэжэ, арбан долоон хоног соо таряа ...ряалгаяа дүүргэхэ гэһэн социалис уялга абаад, мүры... үүсхэбэ ха юм. Энэ ажахын таряашад 103 мянган ...нтнер ороохо суглуулжа, гүрэндөө 45 мянган центнер ...ряа худалдахабди гэжэ суглаан дээрээ шиидхээ.

Ошонһоо дүлэн бадардаг... Арбадахи табан жэлэй тү...шын жэлые амжалта, илалтатайгаар түгэсхэхэ тухай ...хэл гаргаһан, социалис мүрысөөнэй манлайда яба... коллектив, ажахы, предприяти Буряад орон дотор... олон. Захааминай аймагай СССР-эй 50 жэлэй ойн ...рэмжэтэ совхозой малшадай, Сэлэнгын аймагай Карл ...рксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй, Улаан-Үдын ...бор бүтээлгын заводой хүдэлмэришэдэй үүсхэлые ...публикын ажалшад үргэнөөр дэмжэнэ. Энэнь «ошон...оо бадарһан дүлэн» мэтээр үргэдэжэ, олон түмэнөөр ...шаагдажа, Буряад ороной ажахы, предприятинуудай ... һайхан зорилгонуудтай нэгэдэн ошотоно бшуу.

...Шэнэ амжалта! Шэнэ илалта! «Табан жэлэйнгэз түсэ... болзорһоонь урид дүүргэе!», «Социалис мүрысөөнэй ... улам шангадхая!» гэһэн үүсхэл, уряанууд ошонһоо ...арһан дүлэндэл сасараад, бодото бэелэл, үнэн уд...а хаа хаанагүй оложо байна. Республикымнай аймаг ...дэ һү һаалиин фермын, отарын, бригадын ажал... өөһэдынгөө аймагай хүн зондо «Табан жэлэй түсэ... — болзорһоонь урид» гэһэн уряатайгаар хандажа ...нхэй. Энэ хадаа Эхэ орон, арад зон, Коммунис пар...ай үнэн сэхэ, инаг байһанай толотомо гэршэ болоно ...у.

Хүн бүхэнэй һайн һайхан үүсхэл, дурадхал ажахые, предприятиие хүгжөөхэ хэрэгтэ туһа боложо орохо, оло... урма сэдьхэл баясуулха зэргэтэй. Партийна организацинууд, ниитын эмхинүүд энээнние саг үргэлжэ дэм..., «ошыень дүлэн болотор бадаруулха» нангин уял... байна.

Совет хүнүүдэй галта зүрхэнһөө бадарһан ошон ай...тар ехэ дүлэн боложо, эб найрамдал, амгалан ажал, ... сүлөө, зол жаргал, ханн барисаа, аха дүүгэй хол... адли тэгшэ эрхэ мандуулхын түлөө соробхилжо ....

Ошонһоо дүлэн бадараг лэ!

...ООҺО ТАРЯАН ГҮРЭНДЭ ТУШААГДАНА

...КПСС-эй XXV съездын ...шэнүүдые бэелүүл... Куйбышевска облас... хүдөөгэй ажалшад һайн ... ургуулаа, тиигээд ...э ороохо худалдаха ...алис уялгаяа амжалта...аар дүүргэбэ.

... пунктнуудта ... мянган тонно орооһон ...дээ. Энэнь түсэбөөр ...гдаһанһаа 300 мян...аноор ехэ болоно.

...олхоз, совхозууд арга ...һөө дахин тооложо ... гүрэндэ үшөө 300 ... тонно ороохо нэмэ... худалдаха гэжэ шиидээ. ...бластьдо нимэ ехэ ... урдань бэлэдхэгдэ....

...рга урагаа. Тэдэнэр гүрэндэ ороохо худалдаха социалис уялгаяа дүүргэбэ. Эхэ оронойнгоо амбаарта 430 мянган тонно ороохо областиин колхоз, совхозууд хадагалаа.

Областиин ажахынууд хойто жэлэй ургасын үрэһэ хүрэнгэ гүйсэд хааба. Эндэ нимэ ехэ ороохон түрүүшынхеэ абтаһан байна.

* * *

Калининградай областиин хүдөөгэй ажалшад мүнөө жэл ороохо таряа ехээр ургуулжа, гүрэндэ худалдаха социалис уялгаяа мүн лэ дүүргэбэ.

Областиин ажахынууд үрэһэ хүрэнгэеэ хүсэдөөр хаагаа, намарай паар хахална, малай тэжээл бэлэдхэнэ, малай үбэлжэлгэдэ бэлдэнэ, хүдөө ажахын бүхы продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха социалис уялгануудаа дүүргэхын түлөө тэмсэнэ.

* * *

...ин XXV съездын ...шэнүүдые бэелүүл... ...онтаа оруулхые эр..., Кубаниин таряа... үүсхэлые дэмжээд, ...й областиин хүдөөгэй ... мүнөө жэл һайн

...ФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...Ц. ДАШИЕВТА РСФСР-эй ГАБЬЯАТА АРТИСТ гэһэн ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАИ

Совет хүгжэмэй искусствын талаар габьяатай байһа... түлөө Буряадай оперо ба балетэй театрай ...шан Дашиев Дугаржап Цыреновичтэ РСФСР-эй габь... артист гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1976 оной сентябриин 7.

Бэшүүрэй Калининай нэрэмжэтэ колхозой механизаторнуудай үүсхэл дэмжэнэбди

ОЛОНОЙ ОРОЛДОЛГЫН АШААР...

Энэ жэлдэ манай эндэ сагай уларилай муу байгаашье һаань, Нарһатын совхозой таряан ажалшад нёдондо жэлэйхиһээ һайн ургаса ургуулаа. Тиибэшье поли дээрэ ургажа байһан таряае бэлэн болоһон баялигнай гээд үшөөл тоолохын аргагүй.

Ургуулһан бүхы ургасаяа саг болзортонь, гээлтэ хороолтогүйгөөр хуряажа абаха гол шухала зорилго маанадай урда табигдана. Бүхы ургасаяа амбаартаа оруулһанайнгаа һүүлээр лэ һанаа сэдьхэлээ дүүргэжэ, «Энэл даа баян ургасамнай!» — гэжэ бахархан хэлэжэ шадаха байнабди.

Совхозой таряалангай гол ехэ газар болохо Хаймисаан шадарай таряалан дээрэ августын 20-һоо хойшо комбайнуудай хүнхинөөн үдэр һүнигүй зэдэлжэ эхилээ юм. Эндэ совхозой эрхим механизаторнуудһаа бүридхэгдэһэн комплексно бригада хүдэлжэ байна. Түрүүшын ээлжээндэ мянгаад гаран гектарай түргэнөөр эдеэшэдэг сортын ешмээн хуряагдажа захалаад, мүнөө тэрэмнай хуу абтаа.

Таряа хуряалгын эхилхэһээ бүри урид бидэ Кубаниин механизаторнуудай үүсхэлтэй танилсаа һэмди. Мүн кубаниинхидай жэшээгээр таряа хуряалга дээрэ ажалай үндэр бүтээсэ туйлаха, гүрэндэ ороохо худалдаха түсэбөө дүүргэхэ гэжэ шиидэһэн Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой таряан ажалшадай социалис уялгануудые республикын газетэнүүд дээрэ уншаабди.

Оронойнгоо болон республикын түрүү таряашадай һайн һайхан үүсхэлые дэмжэн, манай совхозой механизаторнууд ургаса хуряалгые баһал амжалтатайгаар үнгэргэхэ гэжэ шиидэнхэй. Энэ талаар бэлэдхэл эртэнһээ хэгдэһэн байха юм. Олонхи комбайнернууд даалгагдаһан техникээ һайнаар заһабарилаа. Жэшээлбэл, аха дүүнэр Юрий, Егор Красковтон, Алексей Иванов (эдэнэрнай Казахстанһаа манай нютагта нүүжэ ерэһэн, дүй дүршэлтэй механизаторнууд), тэрэшэлэн би, хоёр-гурбан үдэр үнгэрһэн хойно Алексей Туезов болон Жаргал Дымбрылов гэгшэд эгээл түрүүлэн таряа хадалгада гараа. Эдэ үдэрнүүдтэ бүхыдөө 1000 гаран гектар ешмээн хадагдаад, хурлагдаад байна.

Гадна дүрбэн комбайн баалнуудые суглуулан сохижо эхилбэ. Ороохон эдеэгээ хүсөө, шамдажал хуряахаар болоо. Хоёрдохи отделениин таряанай тоог дээрэ түрүүшын 1800 гаран центнер орооһон буулгагдаба. Хэрбээ нёдондо гектарай оройдоо 5—6 центнер таряан абтаһан һаань, харин мүнөө жэлдэ гектарай 8—9 центнерһээ үлүүтэй ургаса хуряажа байнабди. Энэ жэлэй ургасын түлөө олон һарын туршада гаргаһан оролдолгымнай аша харюулагдана гэхэдэ болохо.

Тиимэһээ манай таряашад, механизаторнууд булта урма баяртай. Зүгөөр, бүхы хүсэ шадал, мэргэжэл шадабаряа гаргажа, таряа хуряалгала эмхитэй һайнаар лэ үнгэргэхэ болснобди. Нэн түрүүн техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, хуряалгын бүхы хүдэлмэрине эрхим шанартайгаар бүтээхэ, граммшье ороохо гээхэгүй, нэгэшье хоолос газарта үлөөхэгүй гээшэ бидэнэй үдэр бүри бэелүүлхэ хэрэг мүн.

Инмэл һанал бодолтойгоор би үглөө бүри комбайнаа жолоодожо ажалаа эхилдэгби. Даажа ябаһан техникэмни саашадаашье эбдэрэл, һаатагүйгөөр хүдэлхэ гээд этигэнэб. Урда жэлнүүдтэ адли байгша ондошье «Сибиряк» комбайнаа өөрөө наринаар заһабарилжа, орооһоной гээгдэхэгүйгөөр бүхы нүхэ һүбыень бүтүүлээ һэм.

Түрүүшын арбаад үдэр соо 350 гаран гектар таряа хадабаб. Түрүүшээр үдэр бүринигөө даабарине дунда зэргээр 100 процент дүүргээшье һаа, энэмни үшөөл бага гэжэ тоолоод, һаянай ажалайнгаа эршэ үшөө шангадхааб. Юуб гэхэдэ, тэдэ үдэрнүүдтэ комбайнаа туршажа, бүхы юумыень шалгажа үзөө гээшэб. Илангаяа эгээл таарамжатай гуримаар нэгэ жэгдэ ябуулхын тула һайса шалгажа үзөөб. Саашадаа комбайнаа бүри дүүрэн хүсөөрнь хүдэлгэхэ болооб.

Техникээ үндэр бүтээсэтэйгээр ашаглажа, ургаса ехээр хуряахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсохо зуураа, би энэ жэлдэ гансаараа 800 гектарһаа бага бэшэ ургаса хадаха гэһэн уялга абанхайб. Хэлэһэн үгэдөө заатагүй хүрэхэб. Урда жэлнүүдтэшье эды шэнээн дүн туйлагша һэм. Жэшээнь, урзанда 800 гектар таряа хадажа, 5300 центнер ороохо суглуулан сохёо һэм. Тингэжэ «Комсомольский» совхозой суута комбайнер Ц. Д. Митыпов бидэ хоёр аймаг соогоо эрхимлэжэ гараһан байгаабди.

Нёдондо таряан гандажа, тон набтараар ургаһан тула тэрэниие хадахань ехэ бэрхэтэй байбашье һаань, 600 гектарай ургаса хуряагаад, 3 мянгаад центнер ороохо суглуулан сохёо бэлэйб.

Хаймисаандахи үрэһэнэй участогай ургаса хадажа дүүргээд, эндэ мүнөө хүдэлжэ байһан комбайнернууд өөһэд өөһэдынгөө отделениинүүдтэ бусажа, таряа хадалгаяа үргэлжэлүүлхэ юм. Би баалнуудые суглуулан сохиходоо 5000 центнер ороохо хуряажа абаха зорилготойб. Хэрбээ комбайнер бүхэнэй үнэн шударгыгаар ажаллажа, таряа ехээр хуряагаа һаань, манай совхоз 35.750 центнер ороохо амбаарта оруулжа абаха, 2000 шахуу центнерыень гүрэндөө худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэхэ аргатай болохо бшуу. Тиин манай олонхи механизаторнууд кубаниинхидай жэшээгээр үндэр зорилгонуудые урдаа табинхай. Жэшээнь, А. Туезов 800 гектарай ургаса гээлтэ хороолтогүйгөөр хурлаха гэжэ дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаад, габшагайгаар хүдэлжэ байна.

Ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй ашаар манай совхозой таряашад хэлэһэн зорилгондоо хүрэхэ гээд найдуулхаар. Мүнөө үедэ ургасын хуби заяан таряа хуряалгада хабаадалсажа байһан бүхы хүнүүдэй ажалһаа дулдыдана. Тиимэһээл бүгэдынгөө хүсые элсүүлжэ, ургасаяа саг болзортонь, гээлтэ хоролтодо оруулангүйгөөр хуряажа абаха ёһотойбди.

А. ГРУЗИНЦЕВ,
Яруунын аймагай Нарһатын совхозой комбайнер, коммунис ажалай ударник.

Нүхэр КИРИЛЕНКО Андрей Павловичта

Танай 70 наһа хүрэһэн үдэр Таниие, Коммунис партиин, Совет гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагшые, КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет халуунаар амаршална.

Партийна болон гүрэнэй хүдэлмэриин бүхы тушаалнуудта байхадаа, коммунис байгуулалтын хэрэгтэ, марксизм-ленинизмын агуу ехэ үзэл сурталда үнэн сэхээр алба хэхэ хэрэгтэ Та бүхы хүсэеэ, дүй дүршэлөө үгэжэ байнат.

Манай хүндэтэ хани, нүхэр Андрей Павлович, Танда үни удаан ажаһуухыетнай, элүүр энхэ ябахыетнай, манай партиин, совет арадай аша туһада, коммунизмын мандалгын аша туһада саашадаашье аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлхыетнай бүхы сэдьхэлһээ хүсэнэбди.

КПСС-эй Центральна Комитет | **СССР-эй Верховно Соведэй Президиум** | **СССР-эй Министрнүүдэй Совет**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СОЦИАЛИС АЖАЛАЙ ГЕРОЙ НҮХЭР А. П. КИРИЛЕНКЫЕ ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР, «ХАДУУР БА БАЛТА» ГЭҺЭН ХОЁРДОХИ АЛТАН МЕДАЛЯАР ШАГНАХА ТУХАИ

Коммунис партиин, Совет гүрэнэй үмэнэ ехэ габьяатай байһанайнь түлөө, мүн түрэһөөр 70 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь, Социалис Ажалай Герой нүхэр **Кириленко** Андрей Павловичые **Ленинэй орденоор, «Хадуур ба балта»** гэһэн хоёрдохи алтан медаляар шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1976 оной сентябриин 7.

БАМ-ай ЗАХИЛ ДҮҮРГЭГДЭЭ

Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой коллектив нёдондо жэлһээ харюусалга ехэтэй даабари дүүргэдэг болоо. БАМ-ай барилгада шухала хэрэгтэй элдэб ашаа Байгал далайгаар шэрэхэ суднануудые, баржануудые бүтээнэ.

Заводой коллектив гүрэнэй даабарине саг болзор соонь дүүргэхын тула шадалаа элсүүлнэ, мэргэжэл шадабаряа гарган ажаллана. Тиигэжэ «Улаан-Үдэ», «Комсомолец Бурятии» гэһэн суднанууд тогтоогдоһон болзорһоо урид бүтээгдэжэ, далайгаар тамарха замдаа үдэшэгдэһэн байна.

Мүнөө судна бүтээгшэд БАМ-ай захилаар баригдажа байгаа гурбадахи судные мүн лэ болзорһоонь урид бүтээжэ тушааха гэжэ оролдоно.

Уржадэр тэдэнэр БАМ-да эльгээгдэхэ баржые барижа дүүргээд, уһа руу табиһан байна. 1300 тонныи ашаа шэрэхэ шадалтай энэ баржа хараалагдаһан болзорой ёһоор жэлэй 4-дэхи квартал соо дүүргэгдэхэ ёһотой байгаа. Судна бүтээгшэд БАМ-ай түхеэрэлгэ, материалнуудые саг болзор соонь хүргэхэ хэрэгтэ туһаламжа үзүүлхэ зорилгоор баржые болзорһоонь урид барижа дүүргэбэ ха юм.

Манай корр.

РЕСПУБЛИКЫН АЙМАГУУДТА ОРООҺОТО УРГАМАЛНУУДЫЕ, ХАРТААБХА ХУРЯАЛГА, НАМАРАЙ ПААР ХАХАЛАЛГА ТУХАЙ

(1976 оной сентябриин 6-най мэдээн)

(Түсэбөө дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Ороохото ургамалнууд: Сабшагдаһаниинь	Ороохото ургамалнууд: Суглуулагдаһаниинь	Ороохото ургамалнууд: Сохигдоһониинь	Ороохото ургамалнууд: Гектар бүриһөө (центнерээр)	Хартаабха	Намарай паар
Баргажанай	28	29	18	9,0	—	13
Бэшүүрэй	25	38	19	11,5	—	11
Зэдын	27	46	46	7,6	—	8
Яруунын	13	19	35	10,0	—	0,3
Загарайн	16	52	17	6,8	3	8
Захааминай	21	8	10	5,3	—	27
Кабанскын	29	57	33	12,1	6	28
Хэжэнгын	24	2	1	3,6	—	0,8
Хурамхаанай	15	9	0,6	1,6	—	8
Хяагтын	31	28	22	11,5	—	8
Мухар-Шэбэрэй	26	21	22	9,3	0,4	13
Прибайкалиин	80	21	20	6,7	3	15
Хойто-Байгалай	40	—	—	—	—	—
Сэлэнгын	15	27	8	4,4	—	2
Түнхэнэй	18	25	78	8,7	—	15
Улаан-Үдын	19	41	20	7,4	2	17
Хоринн	25	8	21	7,5	5	22
Республика бүхыдөө	23	30	22	9,1	2	13

РЕПОРТАЖ

АЖАЛАЙ АРБАН ТАБАН ҮДЭРЭЙ ТУРШАДА

Үглөөгүүр газаа сэлмэг байһан аад, үдын һүүлээр Байгал далай дээрэһээ туулган хара үүлэн бөөгнэржэ, гэнтэ шахуу бүрхэшэбэ. Эдеэшэнги шэниисээ амлаарлан хуряажа байһан Байгалай совхозой Закалтусай тракторно-таряан ажалай бригадын комбайнернууд тэнгэриин бүрхэжэ, уһата аадарай дүтэлбэшье забда залигүй ажаллана. Шэниисын бүдүүн ута баал хаман «залгижа» ябаһан комбайнууд хойно хойноһоо һубаринхай, зогсолтогүй урагшаал дабшаха юм. Эгээл энэ үедэ дундахи комбайн жолоодожо ябаһан Афанасий Петрович Зорин поли дээрэһээ ороохо зөөдэг автомашинын жолоошондо хандан:

— Огторгоймнай барайжа харлашабал, баһал аадарлахань гээшэ гү? Үглөөнэй радиогоор сагай уларил тухай мэдээсэхыень шагнаагүй һэн гүш? Хабартаа хэрэгтэй үедөө ороогүи аад, мүнөө үнжөөд лэ адхархадаа яана гээшэб, — гэжэ ехэл сэдьхэлээ хүдэлгэһэн янзатай гэмэрээд, захагүй мэтэ шарлан нэмжыһэн таряалан хаймадан шэртэнэ.

Уданшьегүй комбайнай бункер соо сугларһан таряан автомашинада ашагдажа, Афанасий Зорин талыигаа томо онгосо саашань дабшуулжа холодобо. Үнөөхи автомашинын жолоошон хүбүүн һүүлшын комбайнай дохёогоор дүтэлэн ошожо, алтарма шэниисыень кузов соогоо тодожо абана.

Энэ бригадын механизаторнууд шэниисээ һалнайл хуряажа захаланхай. Абаһаар эндэхи комбайнернууд горох, ешмээнээ хадаһан юм.

— Хабартаа, зунай эхеэр хура бороогүй байжа, илангаяа горохой тарилга ехээр гандаа. Байгша ондо гектарай оройдоол 7—8 центнер горох суглуулаабди. Энэмнай тон бага ургаса гээшэ ааб даа. Харин шэниисэмнай зунай тэнгээр ороһон бороодо ялала заһараа, тиибэшье нёдондоной хидо хүрэхэгүйл хэбэртэй. Набтараар, шэнгэнииэгээр ургаа — гээд, тус бригадые даагша Виктор Александрович Карпов тайлбарилба.

Сагай уларилай хэды таарамжагүй байбашье һаань, эндэхи бригадын гэшүүд гектарай 20 центнерһээ бага бэшэ таряа хуряажа, хараалагдаһан түсэбөө 2 центнерээр үлүүлхэ зорилготой. Иигэжэ Закалтусай механизаторнууд Эхэ оронойнгоо амбаарта 1.200 центнер шаргал шэниисэ тушаахаар шиидэнхэй ажаллана.

Энэ полиноо тээ саанахана комбайнернууд Валентин, Георгий Шевелевтэн, Алексей Портнягин, Виктор Рубцов гэгшэд шэниисэ баал болгон унагаана. Таряа сабшажа, баал суглуулжа, сохижо байһан комбайнернууд Еланай бригадын гэшүүдтэй мүрысэдэг юм. Эдэ коллективүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн үдэр бүри согсологдожо, олондо дуулгагдажа байдаг гуримтай. Тиимэһээ Закалтусай механизаторнууд хүршэ бригадаһаа холо гээгдэлдэ орохогүйн тула бии хүсөөрөө оролдоно.

— Совхозоймнай отделениин бүхэндэ комсомол-залуушуулай звено эмхидхэгдэнхэй. Тиихэдэ дүй дүршэлтэй комбайнернууд залуушуулдаа туһалхаһаа гадна, зүбшэл заабари үгэдэг заншалтай, — гэжэ совхозой парткомой секретарь Анатолий Попов мэдүүлээ бэлэй.

Дурсагдагша бригадын гэшүүд мүнөө шэниисээ хэр эдеэшэлыень хараада абан сабшана. Хэрбээ хүсэд эдеэшэһэн таряанай ехэ байбал баал болгон унагааха хүдэлмэридэ олон комбайн эльгээнэ. Һүүлээрнь хатажа захалхадань диилэнхи комбайнуудаа дахяад баал суглуулгада хабаадуулна. Механизаторнуудай мэдүүлһэнэй ёһоор, байгша ондо таряанай жэгдэ бэшээр эдеэшэһэнһээ боложо ажалаа иигэжэ эмхидхээд байна. Саашадаа шэниисынгээ жэгдэ эдеэшэхэдэ, зарим полиингоо ургаса сэхэ хадахаар хараална. Тиихэдээ сагай уларилай таарамжатай, наратай сэлмэг байбалнь комбайн болон машина, техникээ һаадгүй хүдэлгэжэ, бүтээсыень эрид дээшэлүүлхээр хараална.

— Манай бригадын механизаторнууд таряагаа хуряахын хажуугаар поли дээрэхи һолоомоёо тэрэ доронь суглуулжа һүрилөөд, намарай паар хахална. Мүнөө горохой, силосэй ургамалнуудай, ешмээнэй поли хахалагдажа дүүрэхэ дүтэлөө. Иигээд лэ наратай сэлмэг үдэрнүүдэй тогтоходо шэниисымнай поли ехээр сүлөөржэ үгэхэ. Тиихэдэл тракторнуудаа хоёр халаанда хүдэлгэжэ захалхабди, — гээд бригадир Виктор Александрович Карпов хөөрэнэ.

Совхозой дирекци, партком, рабочком, ВЛКСМ-эй комитет таряашадай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, дүнгыень сэгсолхоһоо гадна, арадай хиналтын постнуудые, партийна, комсомолой бүлэгүүдые бригада бүхэндэ эмхидхээ. Тиихэдэ комбайн, трактористнуудай эдеэлхэ столово нээгдэнхэй. Шэнэ газетэ, журнал таһалгаряагүй асарагдажа, таряа хуряагшадай эрилтэ хүсэдөөр хангагдана. Иигээд ерэхэлээрээ тус бригадын механизаторнууд таряа хуряалгаяа ажалай 15 үдэрэй туршада һайн шанартайгаар үнгэргэжэ, Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой механизаторнуудай республика дотор гаргаһан үүсхэлдэ харюу болгон абаһан социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллажа байнхай.

Вл. ЖИГЖИТОВ.
Кабанскын аймаг.

МОДО БЭЛЭДХЭЛЭЙ ШАНАР БА АШАГ ҮРЭ

«Байгал далай шадархи байгаалиин баялигуудые арьбадхаха ба ашагтай һайнаар хэрэглэхэ нэмэлтэ хэмжээнүүд тухай» гэһэн КПСС-эй ЦК-ган ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол республикымнай , модо бэлэдхэгшэдэй, модо харууһалагшадай харюусалга нилээд дээшэлүүлээ. Республикымнай хада уулатай газарта модо бэлэдхэгшэд орёо хүшэр байдалда ажаллана. Тиигэбэшье тэдэнэр модо отолон унагаахадаа, байгаалиин баялигуудта хойшолонгуудые ушаруулхагүй, ургажа байгаа залуу модо гэмтээхэгүй, модо ургуулгые түргэдхэхэ, тинхэтэй хамта ажалайнгаа бүтээсэ улам дээшэлүүлхэ уялгатай.

Парти, правительствын тогтоолые бодото дээрэнь дүүргэхын тула үнгэрһэн табан жэлэй хугасаада аша туһатай ехэ хүдэлмэри хэгдээ. «Забайкаллес» нэгэдэлэй модо бэлэдхэлэй предприятинуудта заагдажа үгтэһэн газарай гектар бүхэнһөө нёдондо 115,4 кубометр модон отологдоо. 1970 ондо 104,0 кубометр абтаһан юм. Модо отолхо газар 7,2 мянган гектараар хороогдобошье, арадай ажахыда 438,4 мянган кубометрээр ехэ модон үгтөө.

Ургажа байгаа залуу модо гэмтээнгүйгөөр модо бэлэдхэхэ талмай энэ сагай туршада 8,6 мянган гектарһаа 26,3 мянган гектарта хүргэгдэһэн байна. Тиигэжэ модо тарин һуулгаха гаргаша ехэтэй хүдэлмэри бага болгогдоһон юм.

Ой модоной ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта зүбшэн хэлсэгдэжэ, хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлһэнэй ашаар модо бэлэдхэлэй шанар ба ашаг үрэ дээшэлһэн байна.

Имэ аша туһатай холбоо барисаан 1973 онһоо тогтоогдоо. Республикымнай Ой модоной ажахын министерствын болон «Забайкаллес» нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд хамтын зүблөө үнгэргэжэ, модо арьбадхан хамгаалха хэмжээ хараалһан юм.

Хада уулата газарта модые нарин зурууд болгон отолон унагааха модо бэлэдхэлэй түрүү бригадануудай дүй дүршэл согсолхо, дэлгэрүүлхэ, модо бэлэдхэлэй хүдэлмэри нарииаар хинан шалгаха шиидхэбэри абтаа һэн.

Энэ шиидхэбэри бодотоор бэелүүлхын тула бага бэшэ оролдолго гаргагдаа. Нэгэдэлэй инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд Хурамхаанай леспромхозой В. П. Парамоновой болон В. С. Щукинай, Хандагатайн леспромхозой Социалис Ажалай Геройн А. П. Кудряшовой даадаг бригадануудай дүй дүршэлые согсолон хараа. Энэ дүй дүршэлые, модые нарин зурууд болгон унагааха түрүү технологиие бусад леспромхозуудта хэрэглэхэ гэжэ дурадхаһан байна.

Түрүү технологиин хэр ашаг үрэтэй байһаниинь Итанцын леспромхозой модо бэлэдхэлэй Кика пунктын дүй дүршэл дээрэ шалгагдаа. Пунктын бүхы бригаданууд 3—4 һара соо түрүү технологи шудалһан юм. Үйлэдбэриин түрүүшүүл С. Ф. Пантелеев, Л. С. Мельников, И. В. Афонин өөһэдынгөө зүгһөө үнэтэ дурадхалнуудые оруулаа.

Модые нарин зуруу болгон унагааха технологи хэрэглэһэн бригаданууд ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлжэ эхилээ. Трактор бүхэнэй халаанай бүтээсэ 15 процентээр дээшэлүүлэгдэһэн байна. Гадна бригаданuудые томодхохо, тиигэжэ ажалаа шэнээр эмхидхэхэ үндэһэ һуури байгуулагдаба.

Модо бэлэдхэхэ хүдэлмэри 1,5 халаанда эмхидхэжэ эхилһэн Хурамхаанай леспромхозой дүй дүршэл халан абтаа. Кикын модо бэлэдхэгшэд томодхогдоһон хоёр бригада байгуулжа, ажалаа 1,5 халаанда ябуулжа эхилһэн юм. 17—18 хүнһөө бүридхэгдэһэн бригадануудта 3 трактор үгтөө.

Ажалаа шэнээр эмхидхэхын тула тусхай бэлэдхэл хэгдэһэн юм. Леспромхозуудай ба нэгэдэлэй инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд томодхогдоһон бригаданuудай ажалай дүрим, бригадануудай совет тухай дүрим баталан абаһан байгаа.

Кикын модо бэлэдхэгшэд һүүлшын 3 жэлэй туршада ажалай һайн үрэ дүн харуулна. Түрүү технологи үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ, ажалаа шэнээр эмхидхэхэ гэһэн оролдолгонь ехэ ашаг үрэтэй байба. Хэрбээ 1972 ондо бага комплексно 6 бригадын хүсэ · шадалаар 132,0 мянган кубометр модон бэлэдхэгдэһэн байгаа һаа, 1975 ондо томодхогдоһон хоёр бригада 162,0 мянган кубометр модо бэлэдхэһэн байна. Ашаглагдажа байгаа тракторай бүтээсэ хоёр дахин, хүдэлмэришэдэй комплексно ажалай бүтээсэ 35 процентээр дээшэлээ.

Гадна энэ пунктын модошод модо отолон унагаахадаа, ургажа байгаа залуу модоной 70 процентые гэмтээнгүй үлөөнэ, ажаллаһан газартаа ариг сэбэрые сахина, мүн модоной ажахын ба технологическа бусад эрилтэ дүүргэнэ.

Республикымнай модошодой урда арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ шэнэ зорилгонууд табигдаһан юм. Бригадна подрядай онол аргада түшэглэн, ажахын тоосооной ёһо гурим хэрэглэхэ шухала болоо. Кикын модо бэлэдхэгшэд ажалаа шэнээр эмхидхэхэдээ, инженернэ бэлэдхэл, тэдэнэй зүбшэл заабари хэрэглээ.

Мүнөө энэ пунктын дүй дүршэл нэгэдэлэй бусад леспромхозуудта халан абтажа байна. Зарим леспромхозууд энэ дүй дүршэлые улам нарижуулжа, баяжуулжа эхилээ. Жэшээлхэдэ, Байгалай леспромхозой модо бэлэдхэлэй Котокелиин пунктын Ф П. Бурдуковскиин даадаг томодхогдоһон бригада нёдондо жэлэй ноябрь һараһаа ажахын тоосооной гурим хэрэглэжэ эхилбэ. Томодхогдоһон энэ бригадада бульдозерист, модо ашадаг погрузчигай оператор, заһабари хэдэг бүлэг хүдэлмэришэд нэмэгдэжэ үгтөө.

Тэдэнэй ажалай эмхидхэлэй гол ёһо юуб гэхэдэ, хүдэлмэришэн бүхэниие зүбөөр хэрэглэхэ, тиигэжэ ажалайнгаа бүтээсэ улам дээшэлүүлхэ эрилтэ болоно. Бригадын гэшүүн бүхэнэй уялга, харюусалга хүсэд тодоруулагданхай. Погрузчиган машинист, бульдозерист өөһэдынгөө ажал хүлеэжэ, миин байдаггүй, бусад ажал дүүргэлсэдэг. Хэрэгтэй болоо һаань, заһабари хэдэг хүдэлмэришэд модо бэлэдхэлэй ажал хэдэг болонхой. Мүн модо бэлэдхэгшэд шахардуу сагай тохёолдоходо трактор, бульдозер, погрузчик заһабарилсадаг байха юм. Бригадын бүхы гэшүүд ойдо бэлэдхэгдэһэн бүхы модые саг соонь ашажа ябуулха гэжэ оролдоно.

Бригадын коллектив хэрэглэдэг запас частьнуудые материал, горючи болон тоһодолгын материал гэхэ мэтые тоо бүридхэлдэ абанхай, хэр зүбөөр гаргашалагдаһыень хинан шалгадаг юм. Бригада нёдондо жэлэйхитэй сасуулхада ажалайнгаа бүтээсые 35 процентээр дээшэлүүлээ.

Модо бэлэдхэлэй шанар һайжаруулха асуудалда онсо анхарал хандуулагдана. Модо отолдог газарта саг үргэлжын хиналта, шалгалта хэгдэдэг болоо. Модо отолон унагааха эрилтын, ариг сэбэрэй гуримай хэр сахигдадаг, залуу модоной хэр гэмтээгдэһэн, гэмтээгдээгүйнь саг болзор соогоо хинан шалгагдана. Эдэ бүхы хиналта, шалгалта Ой модоной ажахын министерствын хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта хэгдэдэг гуримтай.

Ой тайгын баялиг арьбадхан хамгаалха гэжэ модо бэлэдхэгшэд, модо харууһалагшад хамтаараа оролдоно. В. С. Парамоновой, В. П. Щукинай даадаг томодхогдоһон бригаданuудай үүсхэлээр ой соохи хүдэлмэриин шанар элирүүлхэ хиналтын шалгалта хэгдэдэг болоо. Эдэ бригаданууд ажалаа дүүргэһэнэй һүүлээр участогаа ой модоной ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ өөһэдөө тушаана

«Модоной бэлэдхэгдэһэн участогуудые саг соонь, һайн шанартайгаар тушааха» гэһэн уряатайгаар Хурамхаанай леспромхозой хүдэлмэрилэгшэдэй гаргаһан үүсхэл бусад леспромхозуудта дэлгэрүүлэгдэжэ байна.

Модо бэлэдхэлэй хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэхэ, технологиинь нарижуулха хэрэгтэ республикымнай модошодто «Союзорглестехмонтаж» гэһэн нэгэдэлэй Свердловско участогай коллектив бага бэшэ туһаламжа хүргөө.

Модо бэлэдхэлэй хүдэлмэриие һайн шанартайгаар хэхэ, ажалай эмхидхэлэй түрүү онол арга хэрэглэхэ, эрдэм техникын туйлалта нэбтэрүүлхэ, модо бэлэдхэлэй үрэ дээшэлүүлхэ зорилго нэгэдэлэй коллективүүд дүүргэхэ ёһотой.

Республикымнай модо бэлэдхэгшэд, модо харууһалагшад энэ талаар бии байгаа арга боломжонуудаа хүсэ доор хэрэглэхэ уялгатай. Имэ зорилго бидэнэрэй урда партиин XXV съезд табиһан байна. «КПСС-эй XXV съездын эрилтэнүүдэй үндэһөөр модо хэрэглэлгын ашаг үрые дээшэлүүлхын тула СССР-эй Ой модоной ба модо болбосоруулгын промышленностиин министерствын ябуулжа байгаа хүдэлмэри тухай» КПСС-эй ЦК-гай һая абаһан тогтоол соо энээн тухай заагдана.

Л. ШОПХОЕВ,
«Забайкаллес» нэгэдэлэн ахамад инженер.
А. СМЕТАННИКОВ,
республикын ой модоной ажахын министрэй орлогшо.

НОГООНОЙ ҮРЭҺЭ ЯАЖА СУГЛУУЛХАБ

Һүүлэй жэлнүүдтэ республикымнай колхоз, совхозууд яһала олон сортын, нютаган эрхэ байдалда тааранги шэмэтэй ногоо таринжа, горитой баян ургаса хуряадаг болонхой юм. Жэшээлбэл, донник, хүсы үбһэн, элдэб хяаг ногоон һайжаруулагдаһан, үндэһөөрөө һайжаруулагдаһан бэлшээри, сабшаланда һайнаар ургажа, сагай уларилай хэды таарамжагүй байбашье, ехэ ургаса үгэнэ. Теэд мүнөө республикымнай ажахынууд нимэ ногоо таринжа яһала дүршэһэншье һаа, үрэһэ хүрэнгыень суглуулжа бэлэдхэхэ талаар үшөөл ядалдана, дүршэлгүйдэнэ гэжэ тэмдэглэлтэй. Тиимэһээ энэ статья соогоо гол түлэб олон жэлэй ногооной үрэһэ суглуулжа абаха арга, түрүү дүршэл тухай тогтон хөөрэхэ хүсэлэнтэйб.

Саашадаа ниитынгээ адуухa малые шэмэтэ тэжээлээр хүсэд хангахын тула сабшалан, бэлшээриингээ ургаса эрид дээшэлүүлхын хажуугаар эрхим шанартаи ногооной үрэһэ жэл бури ехээр суглуулжа абаагүйдэ аргагүй гээшэ. Юуб гэхэдэ, мүнөө олохон ажахынууд олон жэлэй ногооной үрэһэгүй, мүн үрэһэнэй тусхай участоггүй дээрэһээ сабшалан, бэлшээриин ногоо һайжаруулжа, ургасыень дээшэлүүлхэ хүдэлмэрөө үргэнөөр ябуулха аргагүйдэнэ. Тиимэһээ республикын колхоз, совхозууд энэ бэрхэшээлһээ гарахын тула ойрын жэлнүүдтэ ногооной үрэһэ бэлэдхэхэ хүдэлмэри эмхидхэжэ, тусхай участогуудые бии болгохо зэргэтэй.

Олон жэлэй болон сабшалан, бэлшээриин ногооной үрэһэ суглуулжа абахын тула түрүүлэн һайнаар элдүүрилэгдэһэн поли дээрэ олон жэлэй ногоо тарижа ургуулха, мүн малай тэжээлдэ орохоор таригдаһан ногооной эгээл эрхим ургасатайень шэлэжэ, амяарлан үлөөгөөд, үрэһыень суглуулхада болоомоор юм. Хоёрдохёор, сабшалан, бэлшээриин үндэрөөр ургаһан ногоо сабшангүй үлөөгөөд, хүсэд бүүрсаглажа, эдеэшэжэ захалхадань үрэһыень суглуулжа абахада таарамжатай байдаг.

Үрэһэнэй участок бии болгобол тарилгаяа агротехническэ заабариин ёһоор үнгэргэжэ, һайнаар харууһалха, уһалжа байха хэрэгтэй. Мүн нимэ участогуудаа заабол хорёолжо, бобово ургамалнуудай тарилгада минеральна үтэгжүүлгыень, илангаяа фосфорно үтэгжүүлгыень ехээр, гектаран 120 килограммаи хүр... оруулхада һайн. Зунай ... тарилгадаа хоёр-гурба ... зурууд хоорондын ... гэ хэжэ байха зэргэтэ...

Олон жэлэй ногооно... ригдаһан поли абаһ... рүүшынгээ жэл, ил... хура бороотой сагта ... буртаг үбһэндэ ехээр ... дажа захалдаг юм. Ти... һээ нимэ участогууд... буртаг үбһысень түр... 1—2 жэлэй туршада ... һан ногооноинь зэргэ... шаха хэрэгтэй.

Ногооной үрэһэ су... ха участок тодорхо... ямараар эдеэшэлысэнь ... үдхэнөөр, жэгдэ урга... хараада абаха шух... ... халаа бүүрсаглалан ... урид комбайнаар са... ...

... эрхэ байдалда хүсы ... доннигой үрэһэ су... абахадаа, амяарлан ... хада һайн байдаг. Ба... гогдоһон ногоо су... сохихын урда ком... гаа нүхэ һүбэ һайнаа... лэжэ, ногооной ү... тусхай түхеэрэлгэ ... хэрэгтэй.

Ногооной һайн шан... үрэһэ ехээр нөөсэлхэ ... пэн түрүүлэн су... хүрэнгээ һайнаар ха... сэбэрлэхэ гэхэ гү, ал... бол тарилгын шанарта ... гэхые оролдохо бо... Тиихэдээ комбайнһаа ... гаһан үрэһөө абаһаа ... буртагһаа сэбэрлээд ... шухала. Энэ хүдэлм... жагайруулжа, хойшо ... бал, хуряагдаһан ... үрэһэн түргэн халажа ... тадаг, шанараа ал... байна. Юуб гэхэдэ, ... ной үрэһэн ороһо ... да орходоо нилээд ши... гээр хуряагдана ха ...

Сэбэрлэгдээд хата... бэлэн болгогдоһон ... үрэһэ тусгаар мэшээ... хээд склад соо ... һайн. Намарһаа хабар ... тоо хадагалагдаһан ... таһалгарягүй шалга... ха зэргэтэй.

Тарилгын урда тэ... нойнгоо үрэһэ хуурай ... нсэнгаар гү, али ... наар хордохо эр... Тиихэдээ нэгэ ... рэнгэдэ 200 грамма... бэшэ прeпарат гаргэ... даха юм.

М. БАШИНО...
Буряадай хүдөө ажах... туршалгын станц... ахалагша науч... хүдэлмэрилэгшэ, ху... ажахын эрд... кандид...

КОММУНИСТНУУД ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

Улаан-Үдын ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ прибор бүтээлгын заводой компрессорнэ цехэй (начальнигынь А. П. Синицкий) хүдэлмэришэд түрэл партиингаа XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула шармайн оролдожо байна.

Энэ цехэй коллектив түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые 1975 оной Агуу Октябриин һайндэр болотор дүүргэһэн байгаа. Цехэй 20 гаран хүн токарь В. Ф. Шумиловай үүсхэл дэмжэжэ, абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлээд, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые КПСС-эй XXV съездын нээгдэтэр дүүргэһэн юм.

Коммунистнууд ажалша коллектив дотор үргэнөөр дэлгэрһэн мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана. Цехэй бүхы хүдэлмэришэдэй ажалай ба политическэ эдэбхиие дээшэлүүлхэ гээшэ гол зорилгомнай болоно гэжэ эдэнэр тоолоно. Тиин цехэй хүдэлмэришэдэй байгша оной найма һарынгаа даабариие болзорһоонь гурбан үдэрөөр урид дүүргэлгэдэ коммунистнуудай үүргэ ехэ гэжэ тэмдэглэлтэй.

— Манай партиина организациин гэшүүдэй олонхинд габшагайгаар ажаллана. Слесарьнууд Д. Онищенко, Ф. Афанасьев, электрослесарь Ю. Верхотуров, түхеэрэлгэнүүдые заһабарилдаг слесарь И. Воронов, слесарь-сантехник В. Яньков, компрессорнэ түхеэрэлгын машинист Ю. Добровенский болон бусад илангаяа һайнаар хүдэлжэ, бэшэндээ жэшээ харуулна, — гэжэ цехэй партиина организациин секретарь Б. Новолоцкий хөөрэнэ.

Мастер А. Д. Дмитриевэй оролдоһоной, хүнүүдтэ һайнаар хандаһанай ашаар компрессорщигүүдэй хүдэлдэг участогта үйлэдбэриин ба ажалай жаяг журам һайжарһан байна. Залуу коммунист Анатолий Дмитриев ажалдаа шуналтай, хүн зониие нэгэдүүлжэ, зоригжуулжа шададаг хүн юм. Үйлэдбэриин болбосорол дээшэлүүлхын, ажалай журам һайжаруулхын түлөө тэмсэхэ гэһэн мастер Валентина Лобановагай хүтэлбэрилдэг бүлэгэй гаргаһан үүсхэлые тэрэнэй участок дэмжэнхэй. Хүдэлмэришэд өөһэдтөө эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг боложо, гурим журам хазагайруулха ябадал нилээд хороогдоо.

Нүхэр Дмитриевэй участогта үйлэдбэриие наринжуулан һайжаруулха талаар ехэ юумэн хэгдэһэн байна. Компрессорнэ түхеэрэлгэнүүдые хангадаг автоматика һайжаруулагдаа, тиигэжэ ажалайнь бүтээсэ дээшэлүүлэгдээ. Эдэ бүгэдын ашаар электрын элшэ хүсэ горитой арьбалха аргатай болоһон байха юм. Агаар арюудхан сэбэрлэдэг түхеэрэлгэнүүд шэнэлэгдэжэ, халуун уһан алмагдана. Гэбэшье энэ талаар бүхы юумэн хэгдээгүй, арга нөөсэнүүд бии гэжэ мастер А. Дмитриев тоолодог.

— Коммунист бүхэнэй эдэбхитэй байхын түлөө цехэй партбюро оролдолго гаргадаг юм. Коммунист бүхэндэ сэхэ шууд зан ябадал хүмүүжүүлхэ гээшэ нангин уялгамнай болоно гэжэ партиина организаци тоолодог. Эгээл иимэһээ коммунистнуудаар хүтэлбэрилэгдэһэн тус цехэй хүдэлмэришэд ажалдаа амжалта туйлана гэхэдэ алдуу болохогүй, — гээд прибор бүтээлгын заводой парткомой секретариин орлогшо А. И. Довгань хэлээ һэн.

Б М. ЖИГЖИТОВ.

Ивалга тосхонһоо холо бэшэ бодхоогдожо эхилһэн аппатидай комбинадай барилга мүнөө түлэг дундаа оробо. Эндэхи бүхы барилгануудые «Дальстальконструкция» управлениин барилгашад хэнэ.

— Гол корпусой торхо үнгэрэгшэ жэлэй декабриин нэгэнһээ бодхоожо эхилээ һэмди. Шэнэ барилга һэн тула абаһаар шухала хэрэгтэй материалгүйдэжэ, хараалһан түсэбнай муугаар дүүргэгдэжэ эхилһэн юм Байгша оной нэгэдэхи хахадта барилгын бүхы хэрэгсэлнүүдэй бии болоходо, хүдэлмэримнай урагшатай һайнаар ябажа эхилээ бэлэй,— гэжэ хабсаргагшалай бригадые даагша Ю. П. Корнильцев хөөрэнэ.

Ербын бодожо байгаа корпусой барилга дээрэ хабсаралгын бүхы хүдэлмэри һайнаар мэдэхэ хүдэлмэришэд А. Е. Алексеев, Г. П. Шитиков, С. Н. Хребтов, В. С. Козин, А. Д. Проскуряков, А. И. Михайлов болон бусад ажаллажа байнхай. Эдэнэрэй хэниинь хэн гэшэгүй үдэр бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ.

Барилгын эхилхэдэ нэгэ кран эндэ хүдэлдэг байһан. Хүдэлмэриин ехэ болоходо, хоёрдохи кран тодхогдожо, барилгын ажал хүдэлмэри бүри хурдан түргэндөө ороһон байна.

— Жэлэй дүүрэтэр 490 мянган түхэригтэ хэгдэхээр хараалагдаһан барилгаяа сүм дүүргэхын түлөө оролдожо, нэгэ халаанда аад, зунай һарануудта эртэ үглөөнһөө эхилээд, үдэшэ орой болотор ажаллажа гарагдаа, —гэжэ бригадын гэшүүд хөөрэлдэнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Бригадын гэшүүд. 2. Шэнэ комбинадай торхо.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

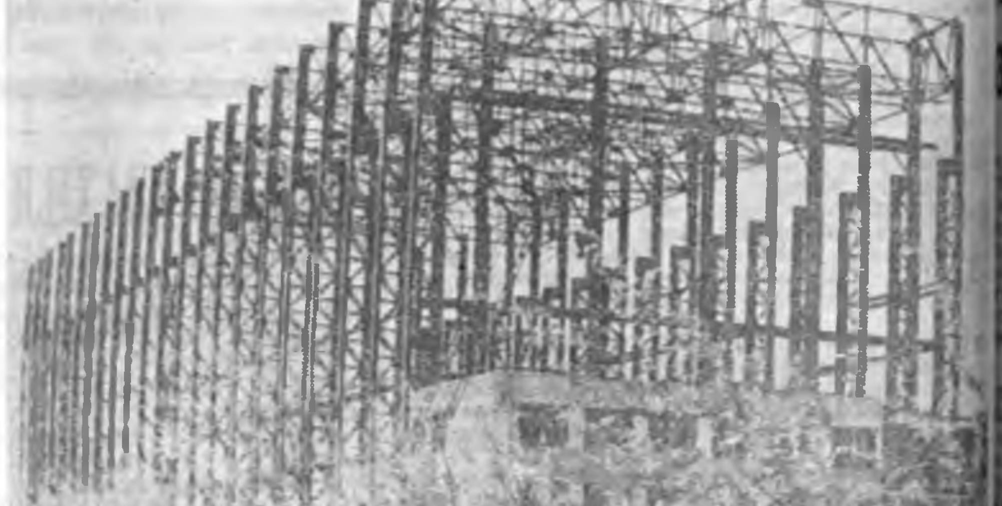

МҮРЫСЭДЭГ БРИГАДАНУУДТА

БАМ-ай ҺОНИН

Александр Петрович Еременкын даадаг бригада барилга-хабсаралгын 575-дахи поезд дотороо эгээл эрхим бригада гэжэ тоологдодог. Энэ коллектив жэлэй түрүүшын хахадай үрэ дүнгүүдээр социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, түрүү һуури эзэлһэн байгаа. Тэдэнэр Северобайкальск тосхондохи больницын комплексые һаяхан бодхообо.

Ленинскэ комсомолой шангай лауреат Александр Иванович Рябковой, Социалис Ажалай Герой Александр Лукьянович Мудровай даадаг үшөө хоёр түрүү бригада мүрысөөндэ илагшадые ахин гарахын түлөө тэмсэнэ. А. И. Рябковой бригада шухала объектын барилга дүүргэхэ ойртоо. Нүгөөдэ бригадынхид искусственна түхеэрэлгэнүүдые барижа байнхай.

Түрүү бригаданuудай эршэмтэй шангаар ажаллажа байһанай ашаар 575-дахи СМП барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ даабаряа һайнаар дүүргэнэ. Поездын барилгашад һүүлшын нэгэ һарын туршада хоёр байратай 3, юһэн байратай 1 гэр, 27 хүнэй хамтын байра, хоёр склад, пекарни, бани барижа тушаагаа.

А. КУКЛИН,
манай корр.

СОШОРДОМО ДОХЁО

ЯАХАДАА ҺААЛИ ДООШОЛНОБ?

Зунай зулгы һайхан һарануудта ехэ һү һаажа абая гэһэн уряатайгаар республикынгаа малшадта хандаһан Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозой Бурнашевско фермын һаалишадай хандалгатай танилсаһан һү һаалиин олохон коллективүүд гүрэндэ сагаан эдеэ худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлжэ байнхай.

Хориин аймагай Анаагай совхозой Онинoборскын фермын һаалишад урдаа табиһан зорилгонуудаа хэр дүүргэнэб гэжэ һонирхогдобо. Тус фермэдэ 9 һаалишан ажалладаг юм. Үдэшын һаамай эхилхын тээ урдахана эндэ хүрэжэ ерэбэбди. Һаалишад булта сугларанхай, фермынгээ газаа байба. Бүри эртэхэнэ ажалдаа ерэжэ, хамаг юумэеэ бэлэн болгожорхёод, газаа сэбэр агаарта амаржа һуунад гэжэ һанаһаар тэдэнэртэ дүтэлжэ ерэбэбди. Ажалаарнь һонирхоходомнай, бултадаа иигэжэ хэлэбэ: «Үбдэгсөө шэбхэ шабааһан соо зууралдажа байнабди. Үнеэдээ һаахамнайшье хүшэр, ажалнайш тулюурһаа тулюур»

Хүхэ ногооной үедэ яагаад имэ байдалда ороһон һаалишад бэ? Ажахын хүтэлбэрилэгшэд эдэ бүгэдые мэдэжэ байгаад, яахадаа мүнөө болотор һаалишадай хүдэлмэриие һайжаруулха талаар ямаршье хэмжээ абадаггүй юм гэжэ гайхаһаар байтарнай, наһажаалшаг һаалишан Екатерина Николаевна Бичурина манда иигэжэ мэдүүлбэ:

— Хорёод жэлэй туршада һаалишанаар ажалланаб. Имэ тухашару байдалда байһанаа һананагүйб. Үбэл, зунгүй энэ шулуун фермэ соо үнеэдээ һаанабди. Шэбхэ шабааһа этэржэ гаргадаг оньһон түхеэрэлгэмнай эблэрһээр хори гара хонобо. Энээн тухай совхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ ходо хэлэнэбди. Мүнөө болотор ямаршье хэмжээн абтанагүй. Имэ тулюур байдалда байгаад, ехэ һү һаажа абаха аргамнайшье бага, оролдолгомнайшье дэмы хосорно. Ядахын сагта үнеэдэй дэлэн аршаха полотенци, хүнэгүүдые угааха халуун, хүйтэн уһан үгы. Хүнэг, һуулганuудаа гэртээ абаашажа угааха баатай болонобди.

Һаалишадай гомдолнуудые шагнаад, фермэ соонь ороходо үнэхөөр үбдэгсөө шабааһан, резинэ сабхигүйгөөр ябахын аргагүй. Тэдэнэй гомдохонь тон зүб.

Эндэ тодхогдоһон үнеэдые һааха машина хүдэлгэгдэхээ болижо, үнинэй орхигдошонхой. Үнэтэй оньһон түхеэрэлгэ худалдан абахын, тодхохын тула совхоз нилээд ехэ мүнгэ гаргашалһан байха. Теэд фермын ажал оньһожоруулагдаагүй байһаар. Бар хүсөөр хэгдэдэг ажалые оньһон машинын ашаар бүтээхэ хүдэлмэриин хаа хаанагүй бүри үргэнөөр ябуулагдажа байхада, тус фермэдэ энэ хүдэлмэри орхигдошонхой.

Фермые даагша И. И. Ильин, отделениие эрхилэгшэ О. И. Амагыров һаалишадайнгаа байдал тухай һайн мэдэжэ байгаад, эдэ дутагдалнуудые дары усадхаха талаар ямаршье хэмжээ абанагүй. Һаалишадай гомдолдо отделениие эрхилэгшэ нүхэр Амагыров «Һүн миниин хэрэг бэшэ. Тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэриие даанхайб. Энээн тухайгаа намһаа дээшэ тушаалтай зондо хэлэгты» гэһэн харюу үгэһэн байха юм.

Эндэхи һаалишад байгша ондо 2750 центнер һү һаажа, тэрэнэйнгээ 2050 центнерые гүрэндэ худалдаха түсэбтэй. Һү һааха, гүрэндэ худалдаха һара, квартал бүриин түсэб бултанда эли юм.

— Урдаа табиһан зорилгонуудаа хэр дүүргэжэ байнат,—гэжэ фермые даагша И. И. Ильинһээ асуубабди.

— Үбһэ тэжээлэй ехээр дуталдаһанһаа боложо, үбэлжэлгэмнай тиимэ һайнаар үнгэрөө гэхын аргагүй. Гансал энэл ушарпаа һү һааха, гүрэндэ худалдаха һара, кварталнуудай түсэб, даабаринуудые дүүргэжэ шадаагүйбди. Юрэдөөл август һарынгаа түсэб үлүүлэн дүүргэхэмнай,— гэжэ бага ама халамгайшаг Ильин манда хөөрэбэ.

Юһэн һарын туршада Онинoборскын һүнэй фермын коллектив 1800 центнер сагаан эдеэ гүрэндэ худалдаха байбал, сентябриин 1-нэй байдалаар 1183 центнер һү бэлэдхэлэй пункт ябуулба. Һаалишад хараалһанаа бодото дээрэнь дүүргэхын тула аяар 617 центнер һү бэлэдхэлэй пункт ябуулха зэргэтэй. Үнгэрэгшэ һарануудһаа һураггүй ехээр һү гүрэндэ тушааһан августда 253 центнер үгэһэн байна. Һаамхан үнеэндэ һүнэйнь хэмжээгээр үгтэхэ талха тарьяаниинь саг үргэлжэ таһалдуулагдана. Үнеэдые һүниндөө адуулха хүдэлмэри эндэ мүн лэ ханамжагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй.

Д. ХУБИТУЕВ.
Хориин аймаг.

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДААР

РСФСР:

ЭНЕРГЕТИГҮҮДЭЙ ЗАХИЛ — САГҺАА УРИД

«Ленинградай металлическа завод» гэжэ нэгэдэлэй станочнигуудай бригада Саяно-Шушенска ГЭС-тэ табигдаха гидротурбина хэлсэдэг юм. Жэлэй эхинһээ тус бригадын ажалай бүтээсэ 25 процент дээшэлээ. Энээнэй ашаар хэжэ байһан агрегадаа ерэхэ жэлэй зун хүдэлхэ газартань эльгээхэ.

Турбина баригшадай ажалай ашаг үрые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ үйлэдбэриин талаар холбоо харилсаатайгаар хүдэлдэг 28 предприятинуудай оруулһан хубита бии. Тиигэжэ Ждановай нэрэмжэтэ «Ижорско заводой» хүдэлмэришэд турбинын мөөртэ хэрэгтэй зүйлнүүдээр хангаһан байна.

МОЛДАВИ.

ЭРДЭМТЭДТЭЙ ХОЛБОО БАРИСААТАЙГААР

Тирасполиин «Электромаш» заводто хэгдэдэг 500 һаа 2000 киловатт хүрэтэр хүсэтэй электродвигательнүүдтэ Гүрэнэй шанарай тэмдэг дахинаа олгогдоо. Имэ электродвигательнүүд шулуун нүүрһэнэй, химиин болон бусадшье промышленностиин һалбаринуудта хэрэглэгдэнэ. Тэһэрэлгэһээ хамгаалха, мүн ашагта малтамалай уурхайнуудта хэрэгтэй электротүхеэрэлгэнүүдые хэхэ талаар Донецк хотодо хүдэлжэ байһан үйлэдбэришэдэй, эрдэмтэдэй үүргэ эндэ ехэ. Үйлэдбэришэд, эрдэмтэд суг хүдэлжэ, гаһар хүсэтэн двигательнүүдые һайжаруулжа шадаа.

Научно-техническэ талаар завод институт хоёр холбоо харилсаатайгаар хүдэлхэ хэлсээ баталһан байха юм. Эрхим дээдэ шанартай продукци арадай ажахыда үгэхэ зорилготой. Гүрэнэй шангай тэмдэгтэ хүртэһэн двигательнүүд 1,5 дахин удаан хүдэлхэ, 7—8 жэлэй туршада заһабарида орохогүй.

Завод институт хоёрой баталһан хэлсээнэй ёһоор, байгша табан жэлэй хугасаада бүришье хүсэтэй, найдамтай двигательнүүд олоор хэгдэжэ, нефтиин, газай болон ондоошье промышленностиин һалбаринуудта хүдэлхөөр гаргагдаха.

БЕЛОРУССИ.

ЛЕН ЗАВОДТО ОРОНО

Лен хададаг комбайнууд, мүн зулгаадаг машинанууд Брестскэ, Минскэ, Гродненско, Гомельско областьнуудай колхоз болон совхозуудай тарьялан дээрэһээ гаража ошоо. Тиихэдэ Белоруссиин хойто бэедэ ута шэһэтэй лен хадажа эхилээ. Ургасаяа гээхэгүйн, эрхим шанартай утаһа абахын тула леной һолоомые дулаан шүүдэр доро жэгдэрэн тараахые оролдоно. Лен хададаг комбайнернууд мүнөө леной үрэһэнэй тэзгэйхонуудые һамнажа, сэбэрлэжэ абана. Гадна льномолотилканууд хэрэглэгдэнэ. Хатаалгын пунктнууд хоёр-гурбан халаанда таһалгаряагүй хүдэлнэ. Льнозаводууд цехүүдэнгээ хүсэ шадалые улам ехэдхэнэ.

Белоруссиин ажахынууд 250 мянган гектарта «хойто бэеын торго» ургуулжа, ороной текстильнэ промышленностьда ородог леной утаһанай дүрбэнэй нэгэ хубиие үгэнэ.

УЗБЕКИСТАН.

ПРИАРАЛИИН БАРАЙГАР

ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой ажалшад комбайнуудаа барайгарай тарьялан дээрэ Каракалпакистан соогоо эгээ түрүүлэн гаргаа. Социалис Ажалай Герой Алексей Кимэй оньһожоруулагдамал звено гектар бүриһөө 60 центнер ургаса абана. Ургасаяа хорин үдэрэй туршада хурлажа дүүргэхэ уялга тус звено абаа.

Приаралиин газар яһала үрэжэлтэй, барайгарай үндэр баян ургасаар Узбекистан соогоо суутай юм. Эндэхи тарьялан дээрэ 17000 комбайн хүдэлнэ. Кубаниин механизаторнуудай үүсхэлые дэмжэн һайшаажа, барайгаршад ургасаяа болзорто хурлажа оролдоно.

ЛАТВИ:

«ХУБА ШАРА ДОЛГИНОЙ» ШАН... ХҮРГЭХЫН ТҮЛ...

Юрмала хото ку... фильмүүдэй интерв... 5-дахи фестиваль ... бриин 7-до нээгдэбэ. «Хүн ба далай» гэж... лэгдэнэ. Заншалта ... уласхоорондын энэ ха... Латвиин ССР-эй ... екс» гэжэ загаһаша... хозой үүсхэлээр эм... дээ. Фильмын ү... саг интервидениин ХХ... си дээрэ баталагдаһа...

Имэ харалга ... болонхой. Хэрбээ т... фестивальда орондоо... левизионно фильм ... һан һаа, харин мүнөө ... ной телестудинууда... фильм харалгада т... «Хуба шара до... шанда хүртэхын ... рысэхэ юм. Болгари... ри, ГДР, Польшо, Со... Союз, Финлянди, Ч... ваки гэгшэд ... хабаадалсана.

«Майн 9» гэжэ ... түрүүлэгшэ, Социа... лай Герой Гунар ... жюри толгойлно. Фе... да хабаадаһан бүхы ... дай түлөөлэгшэд ... оролсоно. Гол ша... гадна, жюрин болон ... эй, мүн Латвиин ... томо томо творческо ... нуудай шагналнууд ... мууд байха.

(ТАСС)

ЧЕХОСЛОВАКИҺАА САХАЛИН ХҮРЭТЭР

Манай хөөрэлдөөн

Буряадай гүрэнэй филармониин хүдэлмэрилэгшэдые ...оаярлуулһан телеграмма һаяхан Москваһаа ерээ. ...шад олондо зүжэг наадаяа улам бэлигтэйгээр ...лжа, бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ хүндэтэ ...дохи һуури эзэлһэн амжалтаартнай үнэн зүрхэнһөө ...шалнабди! СССР-эй культурын министр П. Н. ДЕ...ЧЕВ».

...шар иимэһээ, филармониин директор Л. Н. Кузмерж...уулзажа, энээн тухай тобшолон хэлэхыень хэды асуу...айгаар хандаһан байнабди.

...дал: Энэ зунай гаст...ээр үнгэрөөб?

...оу: Коммунис пар... XXV съезд манай ... удха түгэлдэр ша...ижэ оруулаа. Юуб гэ... совет арадай соло ... илангаяа съездын ...дтэ тодо хурсаар ба...ха юм. Ажалша зоной ...сэдые магтан дуула...хал бодолыень, түхэл ...ень хурсадхан ха... тула манай кол... оролдожо, бүхы бэ...дабаряа зорюулаа.

...ралаа нэн түрүүн ... зондо хандуулаабди. ...дын хүн зон манай ...нүүдые хараха арга ...отой, харин хүдөө ...рхимнай иимэ арга... Тиимэһээ бидэнэр ...кынгаа аймагуудаар ...шалнабди. Хахад жэ...ршада хүдөө нюта... манай артистнар ... гаран концерт ха... хэдэн мянган мал... болон таряашад филар... артистнарай бэлиг ... альгаа ташаһан ... Илангаяа буряад ...дые һонирхон шагна... РСФСР-эй арадай ар... Чимита Шанюшкина, ... арадай артистка ... Шулунова. мүн ...кымнай габьяата ...ар Гуржап Эрдынеев, ...мр Шагжиев гэгшэ...хые хүдөөгэйхид ху...бадаг.

...эр, ганса концерт ха... үнгэрдэггүйбди. ...рагшадтаяа уулзажа, ... ажалай амжалтаар ...дог, ажалшадай сэг...болон дурадхалнуулые ...даа хадууһа аба... ...ядынгөө түсэб тухай ... үгэдэг заншалтай ...йди. Гүша гаран ...халуун уулзалгануудаа ...дэ үнгэрөө.

Байгал-Амарай түмэр харгы барижа байгшадта анхаралаа ехээр хандуулнабди. Манай республикын газар дээгүүр гараха түмэр харгы баригшадай бүхы тосхонуудта концерт харуулаабди, уулзалгануудые эмхидхээбди.

Гадна манай филармониин артистнар ороной түбэй, мүн бусад городуудай соёл культурын хүдэлмэрилэгшэдтэй нягта холбоотой юм. Манайхиниие энэ жэлдэ Яхадай республика, Зүүн-Сибириин хотонууд болон ураалайхид концерт харуулхые уряа һэн. Дуу болон хатарай «Байгал» ансамблиин артистнар тэрээгүүр буряад хүгжэмөө зэдэлүүлһэн байна.

Асуудал: «Байгал» мүнөө хаагуур бэлиг талаанаа харуулжа ябанаб?

Харюу: Чехословакида альга ташуулна гэжэ газетэдээ бэшээ һэмнайт. Ансамблиин бусажа ерэхэ сагынь дүтэлөө. Зүгөөр, сэхэ нютагаа бусахагүй, харин Москвада тоосоото концерт харуулхаяа уригдаа. Ушар юуб гэхэдэ, Москвагай мэдээжэ хүгжэмшэд, хатаршад буряад уран һайханай бүлгэмэй хүгжэлтэдэ ехэхэн хубитаяа оруулһан. Жэшээнь, СССР-эй арадай артист, Социалис Ажалай Герой, Ленинэй шангай лауреат Игорь Моисеев «Үбгэнэй зүүдэн», Михаил Заславский «Манай басагад» гэжэ хатарнуудые табиһан байна. Эдэ хатарнуудые мүнөө Москвада гүйсэдхэхэдөө, магад, эхи табяашадтаяа уулзахадаа болохо.

Москвагай һүүлээр Ярославль, Владимир, Горький, Рязань, Белгород, Липецк, Воронеж, Курск гэхэ мэтын хотонуудай ажалшадта буряад соёл культурынгаа хүгжэлтые гэршэлэн харуулха түсэбтэй.

Асуудал: Иимэ харюусалгата гастрольдо ямар бэлэдхэл хэгдэһэн бэ?

Харюу: Хубсаһа хунарһаа эхилээд, шэнэлһэн юумэн олон. Тэрэ хубсаһашье абаад үзэе. Буряад угалзануудаар хяазатуулһан энгэр, хормойтой торгон тэрлигүүд «Манай басагадые» улам гоёоһон байха. Бүхы хабаадагшад өөһэдынгөө бэедэ тааруулжа, шэнээр оюулһан хоёр-гурбан костюмтай.

Энэ харюусалгата гастрольдо бэлдэхэдээ, «Байгал» ансамблиин олон дуу болон хатарнуудые шэнэлэн зохёогообди. «Үбгэнэй зүүдэн» гэжэ хатарые шэнээр табихадаа, хабаадаха нюурнуудай багуудые мүн лэ шэнээр хэһэн байнабди. «Мэдээшэн», «Манай басагад» гэһэн хатарнуудай хэлбэри улам мүлигдэһэн. «Колхозой сюита» гэжэ баян талын ирагуу хүгжэм һэргээгдэхэдээ, шэнэ уянгатайгаар зэдэлһэн шэнги болоо.

Талаан бэлигтэй артистнар манай филармонидо олон. ТАСС-ай мэдээсэлээр, манай «Байгал» Чехословакида ехэтэ һайшаагдаһан байна. Мэдээжэ болоһон арадай ба габьяата артистнартай хамта Людмила Бурханова, Эрнст Матаваров, Светлана Халбаева гэгшэд нютагһаа холуур суутай боложо байна ха юм.

Асуудал: Филармониин бусад артистнар мүнөө хаагуур айлшалнаб?

Харюу: «Хаанашье дуу, зугаатай» гэһэн манай бүлэг артистнар Нина Сапрыкина түрүүтэй мүнөө Сахалин аралай ажалшадта Буряадай зүгһөө хүгжэм, дуунай халуун мэндэ хүргэн ябана.

Манай артистнар хаанашье һайшаагдан ябахадаа, баян талынгаа илдам ирагуу хүгжэмые бэлиг талаантайгаар бэелүүлхые оролдодог. Республикынгаа ажалшадта, илангаяа хүдөө ажахынхидта, уран һайханиие дамжуулжа, сэдьхэлдэнь хүрэмөөр зохёолнуудые бэлэглэхэ зорилгодо хүндэтэй шан бидэниие уряална ха юм.

...РОПАГАНДИСТНАРАЙ СЕМИНАР

...СС-эй политика — бо...ээрээ бэелүүлэгдэжэ ... марксизм-ленинизм» ...курсаар марксизм-ле...ин эхин шатын һур... пропагандистнарай ...иканска семинар сен... 7-до партиин обком...бэ.

...нарай түрүүшын ... «КПСС-эй XXV съез...илхэбэрингүүдэн үн... ябуулагдаха, бур... болон ревизионис ...делдо эсэргүү тэмсэлэй зарим асуудалнууд» гэһэн элидхэл партиин обкомой секретарь А. А. Бадиев хээ. «Хүн зоной үргэн хэрэглэмжын эд бараа олошоруулха хэрэг — арбадахи табан жэлэй шухала асуудал» гэжэ элидхэл республикын нютагай промышленностиин министр М. Ф. Завгородняя, «КПСС-эй XXV съезд арадай ажахын арбадахи табан жэлдэ хүгжэлтын гол шэглэлнүүд болон онсо шэнжэнүүд тухай» гэһэн элидхэл экономикын эрдэмэй кандидат В. П. Шойдопова, «КПСС-эй XXV съезд үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ комплексноор хандаха тухай» гэһэн элидхэл партиин обкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша М. М. Гаськов хээ.

Семинар сентябриин 10-да хүдэлмэреэ дүүргэхэ.

Манай корр.

...ГАҺА ХАМГААЛХА—БУЛТАНАЙ ХЭРЭГ

...рай үдэрнүүд эхил... ...публикымнай зарим ...нуудаар омоли зага...ээ хаяхаар уһа ...е үтсэн гаража ...Сагаан загаһанай түр...хо омоли номин тун... Байгал далайдамнай ... хүн бүхэндэ мэ...

... загаһанай биологи...ехсо шэнжэнь хадаа ... далайда ехэнхидээ ...рдаг. Түрьһээ хаяха ... Сэлэнгэ, Барга...дэ Ангара, Кика, ... Большая речка ...шэ дүтын голнуу...дэг байна. Хожомоо ... элбэг байхын тула ... түрьһэнүүдэйнь на...һаа эхилжэ, хам...эрэгтэй бологдоно. ...гаһа олзоборидо хэ..., тэрэнние хамгаалха ...рга бэдэрхэ тон шуха... тула бэеэ хүсөө...шье һаа, түрьһээ ...үедэнь Байгал далай, ...адарай гол горхондо ... тон хорюул... ушарһаа загаһанай ... хаядаг намарай ...та Сэлэнгын ба ...нан аймагуудта ав... 15-һаа ноябриин 15 ... Хойто-Байгалда ...иин 1-һээ октябриин ...ор олзоборилго бо...нхай.

... шэнжэлгын эмхи... ...гаһа үсхэбэрилдэг заводууд энэ хорилтодо ороногүй.

Загаһа хамгаалхаар табигдаһан эмхи зургаануудай зүбшөөл, үнэмшэлгэгүйгөөр хаанашье, ямаршье сагта загаһа барихада хорюултай. Намаран һаранuудта омолиин түрьһээ хаяха үедэнь харгалзалха түсэб «Байкалрыбводой» управлени урдаа табинхай.

Илангаяа манай инспекторнүүд ехэхэн ажалтай юм. Юуб гэхэдэ, зоной дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулха, уһа голнууд дээрэ тусхай штабуудые эмхидхэхэ, мүн уһанай санитарна байдалые нарин нягтаар сахин шалгаха ажалнуудые эмхидхэжэ байха зорилготой.

«Байкалрыбводой» инспекторнүүд милициин хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта «Сэнхир патруль» гэжэ шалгалтын бригадые ударидадаг юм.

Загаһанай түрьһээ хаяха үедэ браконьернүүдэй тоо гурба дахин олон болодог. Тиимэһээ намар бүри шанга хиналта хэжэ, хулгай хэгшэдтэй тэмсэл хэгдэхэ байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ загаһа хулгайгаар бариһан браконьернүүдые 50 түхэригэй ялада унагаахаар хараалагданхай. Тиин эдэнэр омоли бүхэнэй түлөө 10 түхэригэй яла түлэхэ болоно.

Загаһа үсхэбэрилдэг болон уһан голнуудаар омолиин түрьһээ хаядаг газарнуудта 1980 он болотор онгосо, катернуудай ябаха хоригдоо. Юуб гэхэдэ, мотоортой онгосо, катернуудай ехэ долгиндо загаһанай түрьһэн эрьедэ хаягдашадаг, мотоорой шанга шууяанһаа загаһан айдаг, тоһонһоонь уһан муухай болодог ха юм.

Аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдком ба тамаралгын-техническэ инспекци мотоортой, һэлюурдэлгын онгосонуудай тоо бүрндхэлдэ абаха ёһотой.

Манай зүгһөө сатирын хуудаһан, фото-газетэ, гоёор шэмэглэгдэһэн плакадууд, һайн дуранай загаһашадта зорюулагдаһан һануулга элбэгээр хэблэнэбди.

Урда жэлнүүдтэ иимэ хэмжээ ябуулганууд горитой нүлөө үзүүлээ һэн. Энэшье жэл туһа хүргэхэ аабза гэжэ найданабди.

Нефть, химиин болон үйлэдбэриин хаядаһан манай уһа голнуудые бузарлажа, тэндэхи загаһа жараахайнуудые муудхаадаг, байгаалида харша ябадал үзүүлһээр. Тиимэ дээрэһээ уһа голнуудые анхаралтайгаар шалгажа, хаража байха манай хамтымнай нангин уялга болоно

А. КРУТИЛОВ,
«Байкалрыбводой» инспектор.

АХА ДҮҮ АРАДАЙ ҺАЙНДЭР

СОФИ, (ТАСС). Болгарида социалис революциин илаһаар 32 жэлэй ойе — ороной национальна ехэ һайндэрые болгар арад, аха дүү бүхы оронуудай ажалшад эдэ үдэрнүүдтэ тэмдэглэжэ байна. Бүхы фронтнууд дээрэ Совет Армиин агууехэ илалтануудые туйлаһанай анхаар 1944 оной сентябриин 9-дэ Болгарида революционно тэмсэл үргэлжэжэ, восстани болоһон байгаа. Арад зон монархо-фашис хархис засаг захиргаагие унагаажа, правительствые хааһан байгаа. Эсэгэ ороноо хамгаалха фронтын Национальна Соведэй толилуулһан хандалга дотор Советскэ Союзтай хани барисаа дары тогтоохо уряа соностоо һэн.

«Болгари энэ үглөөгүүр эрхэ сүлөөтэй болоод, нойрһоо һэрибэ...», «Улаан Армиин харгы замые болгар бамба сэсэгүүдээр бүрхөөе!» — гэжэ «Отечествен фронт» газетэ революциин түрүүшын үдэр гараһан номертоо бэшээ бэлэй.

Болгариин Коммунис партиин хүтэлбэри доро Эсэгэ ороноо хамгаалха фронтые нягтаар тойрон жагсаһан революционно арадай илалта Болгариин 13 зуун жэлэй түүхэдэ эрид эрьелтын пункт болоһон байна.

Тэрээнһээ хойшо үнгэрһэн саг Болгариин Коммунис партиин хүтэлбэри доро ороной арадай ажахые, соёл культурые, эрдэм наукые хүгжөөхэ, арад зоной һуудал байдал һайжаруулха талаар айхабтар ехэ амжалтанууд туйлагдаа. Эдэ амжалтанууд Советскэ Союз ба бусад социалис оронуудтай эбдэршэгүй бата холбоо барисаатай байһанһаа үндэһэтэй.

Болгариин хүн зоной гурбанайнь нэгэ хуби энэ жэлдэ ороной курортнуудта амараа юм. Тэдэнэй хахадынь түлөөһэгүй путевко абаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Варна курорт.

ТАСС-ай фотохронико.

Советскэ Союзай техническэ туһаламжаар баригдаһан Кремиковскэ металлургическа комбинат үргэдхэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Анатолий Калашников (СССР) Иван Атанасов (Болгари) хоёрые харанат.

ТАСС-ай фотохронико.

Болгариин эхэнэрнүүд арадай ажахынуудта, ниитын ажалда олоор хабаадана. Бүд нэхэгшэ Борянка Цветкова, профсоюзай окружной Соведэй секретарь Вера Белчева, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэ Цветанка Нечева, эмшэлэгшэ Пенка Добрева (зураг дээрэ) БКП-гэй XI съездын делегат байһан юм. Элүүр энхые хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ мүнгэн һомологдоно. Больница, профилактори, поликлиника, мүн эрдэмэй түбүүд олоор баригдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (баруун талада) Софида баригдаһан медицинын эрдэм-шэнжэлгын шэнэ институт.

ТАСС-ай фотохронико.

ВАРШАВСКА ДОГОВОР: ЭБ НАЙРАМДАЛ САХИНА

Нэгэдэмэл командованиин түсэбэй үндэһөөр, Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй Нэгэдэмэл Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй хамтын һуралсал «Щит-76» гэһэн нэрэтэйгээр сентябриин 9-һөө 16 болотор Польшын Арадай Республикын газар дайда дээрэ Быдгощ — Щецин — Вроцлав хотонуудай райондо үнгэргэгдэхэнь гэжэ хэблэлдэ мэдээсэгдээ һэн.

Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй Нэгэдэмэл Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй штабай начальнигай орлогшо генерал Юзеф КАМИНСКИЙ ТАСС-ай корреспондент О. Московскитой һуралсалай урда тээ уулзахадаа ингэжэ хөөрэбэ:

— Варшавска договор хадаа хамгаалхы шэнжэтэй юм. Тэрээндэ хабаададаг оронуудай аюулгүйе сахин хамгаалха. Европо түбидэ эб найрамдал хангаха зорилготой юм. ООН-ой ёһо гуримуудтай, уставтай зохилдуулан, Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүд уласхоорондын харилсаануудта хүсөөр заналта хэдэггүй, хүсэ хэрэглэдэггүй байха уялга абаһан юм. Хэрбээ эдэнэй хэн нэгэндэ зэбсэгтэ добтолгын хэгдээ һаань, добтолуулһан гүрэнүүдтэ бүхы аргаарла дары туһаламжа үзүүлхэ уялга абанхай. Варшавска договорые бэелүүлгэһээ уламжалан гараһан асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхын, хаража үзэхын тула Политическэ зүбшэлэлгын комитет байгуулагданхай. Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүд — Болгари, Венгри, ГДР, Польшо, Румыни, СССР ба Чехословакиин үндэр дээдын хүтэлбэрилэгшэд энэ комитедтэ ородог юм.

Варшавска договорто хабаатай оронуудай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хоорондохи холбоое хангаха, хүсэ шадалаа бэхижүүлхэ зорилгонууд нэгэдэмэл командованиин, ОВС-эй штабай урда табигдана. Иимэ зорилготойгоор эдэнэр оронуудайнгаа газар дайда дээгүүр командно-штабуудай, сэрэгэй хамтын һуралсал үнгэргэнэ. Союзна арминуудай хамтын һуралсал тэрээндэ ородог бүхы оронуудай газар дээрэ үнгэргэгдэдэг юм.

Урда тээ үнгэргэгдэһэн һуралсалнууд социалис интернационализмын, союзна арминуудай сэрэгшэдэй хани барисаае, нүхэсэлые бэхижүүлгын ёһотойл һургуули болоһон байна. Һуралсалай бэрхэшээл түбэгүүдые гаталан, дабахадаа, эдэнэр нэгэ нэгэеэ хүндэлдэг, бэе бэедээ этигэдэг болоно. Союзна арминуудай сэрэгшэд этигэл найдабари ехэтэй соратнигууд гээшэбди гэжэ нэгэ нэгэеэ тоолодог байна.

«Щит-76» гэжэ нэрэтэй һуралсал, урда тээнь үнгэргэгдэһэн хамтын һуралсалнуудтал адли, дайн байлдаанда дүтэрхы байдалда үнгэргэгдэхэ юм. ГДР-эй Национальна арадай армиин, Польшын сэрэгүүдэй, Совет Армиин, Чехословакиин Арадай армиин хуурай газарай сэрэгүүдэй ба агаарай сэрэгэй хүсэнүүдэй частьнуудай, подразделенинүүдэй 35 мянга шахуу сэрэгшэд эдэндэ хабаадуулагдаха.

Һуралсалай үедэ сэрэгэй соединенинүүд хоорондохи холбоо барисаагаа һайжаруулха, командирнууд ба штабуудай арга шадабариие, сэрэгшэдэй дайшалхы мэргэжэлые улам мүлихэ байна. Союзна арминуудай дүршэл ехэтэй генералнууд, офицернууд тэрээндэ хабаадалсаха. Эдэ бүгэдэ һуралсалай һайнаар, түгэс бэлэдхэлтэйгээр үнгэрхэ арга олгохо байха гээд этигэн найданабди.

(ТАСС).

О

МОЛДАВИИН ССР. Оргеевско районой «Романешты» совхоз-завод жэл бүри виноградай баян ургаса абажа, 1,5 миллион түхэриг олзо оруулна. Үйлэдбэриие оньһожоруулха, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжые һайжаруулха хэрэгтэ энэнь илангаяа нүлөөтэй.

Гэр байрануудые олоор барина. Олон дабхартай, ажаһуудалай гүйсэд түхеэрэлгэтэй дэнхэгэр томо гэрнүүд хэды гудамжа болон жэрылдэнэ. Үйлэдбэриин, соёл культурын гэрнүүд нэгэ түсэбэй еһоор баригдана. Совхозой түб саашадаа бүри машье гоё болохо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Романешты» совхоз-заводой һууринай түб харуулагдана.

ТАСС-ай фотохронико.

НАМАРАЙ ТҮРҮҮШЫН АГНУУРИ

Зунай һүүлшын һара август барагдажа, намарай эхин сентябрь гараад байна. Үдэшэ, үглөөниинь һэрюухэншье һаа, наранай дээрэ гарахада, үдэртөө дулаан болоно. Уһа голнуудта һүниндөө манан, үндэр хада уулатай, дээрэ газарта хюруу унана. Ногоон хагдаржа, хуһа, уляаһанай набшапан шарлажа эхилбэ. Үдэр ерэхэ бүри шара набшаһад олон болоно. Үшөө хэдэн үдэрэй үнгэрхэдэ, уляаһанай шэшэргэнэн байдаг набшаһан улайжа, хүрин улаан үнгэтэй болоод, удаань шарлажа захалха. Саашадаа һэб-һэо гэһэн һалхин ой модоной һүүлшын гоёолтые таһалжа, хуурай хүнгэн набшаһануудые агаарта үрхирүүлэн тараахал.

Сентябрь соо, модоной набшаһанай шарлан байха үеэр, нарата дулаан үдэрнүүд болодог. Ёһотой алтан намар гээшэмнай энэ. Урда эртэ сагһаа буряад зон энэ хаһые шара набшын үе гү, али һамгадай халуун гэжэ нэрлэдэг байһан. Юуб гэхэдэ, энэ үедэ буряад һамгад наранда игаажа һуугаад, айраг сайгаа бусалгадаг, зөөхэй тоһо бүлэдэг, үбэлэйнгөө гутал хубсаһа оёдог байһан заншалтай. Ород зон энээниие «һамгадай зун» гэдэг.

Таряа хуряалга түлэг дундаа. Алтан далай таряалан соогуур талын корабльнууд тамарна. Баян ургасын ороохо шэрэһэн машинанууд һүндэлнэ.

Иимэ наратай дулаан үдэрнүүдтэ агаар айхабтар намдуу, тунгалаг һаруул байдаг. Огторгой сэлмэг хүхэ. Ой модон үдэр ерэхэ бүри үнгэ будагаа хубилгажа, хоргой торгоор хубсалхадал гэнэ. Ногоон һарһадай, хасуурнин дунда алтан шара намаатай хуһан, улабар уляаһан соохорложо харагдаха.

Ой соо хон-жэн, набшаһадай һаршаганан унахаһаа, хаа-яа хүхэ бухын, шиисгалдайнуудай абяа гарахаһаа бэшэ шэмээн үгы.

Үнэгэнэй, булганай, хэрмэнэй болон һолонгын гүлгэд ехэ боложо, байрлаха хубиингаа газар эзэлхээ түрэлхидөө орхижо, аминайнгаа түрүүшын замда гаран хай. Тэдэнэр зунайнгаа хөөбэри гүбижэ, үбэлэйнгөө нэхы нэмэргэ хэдэрхэнь. Үбэлдөө амитадай эдихэ юумэн хоморлдожо, тэдэнэр ядарал үзэдэг, хооһододог, турадаг гээшэ. Тиимэһээ амитад арга шадалаараа үбэлөө үнгэргэдэг юм. Үбэлэйнгөө тэжээл намартаа суглуулдаг амитад олон. Эшээндээ ороҳынгоо урда жэрхинүүд хушын һамар суглуулна. Хэрмэн модоной гэшүүһэндэ пархяагуудые үлгэжэ хатаана. Охотноон шулуунай забпарта элдэб янзын ургамалнуудые хабшуулна. Үргэншэ хулганаанууд газар дорохи амбаар соогоо ороохо, түмһэ, үндэһэ, буурсаг суглуулна.

Эшээндэ ородог тарбаган, доргон, баабгайнууд намарай һэрюундэ һайнаар хоолложо, ехээр тарагаланхай.

Мүнөө үедэ халуун орон бусадаг шубууд ехэл сүлөөгүй. Шубууд холын аянда зорихынгоо урда тээ бэлэдхэл хэдэг. Туунууд болон олон дууша шубуухайнууд һүрэг һүрэгөөрөө сугларaад, ниидэхэ үдэр хүрэтэрөө эдеэ хоол бэдэржэ ябадаг. Шубууд дальбарaануудаа холын аян замда бэлдэжэ, дахуулжа ниидхүүлжэ һургадаг. Эгээ түрүүшээр хорхой шумуул тэжээлтэй шубууд: хараасгай, хүхы, гургалдайнууд бусана. Хамагай һүүлдэ ангир һоно боржон хоер, галуун болон хүн шубууд дулаан орон тээшэ ниидэдэг. Холын хойто зүгтэ тундрада нютагтай шубууд намартаа дулаан орон тээшэ ниидэхэдээ, манай эндэ ойро зуура тогтожо эдеэлдэг, амардаг.

Буряадай республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи агнуури-олзоборилгын ажахын управлениин соносхолоор уһанай шубуудай намарай агнуури августын 28-най үглөөгүүр эхилээ.

Республикымнай ажалшад намартаа нугаһа, галуу агнажа, амаралтынгаа үдэрнүүдые хүхюун сэнгүүгээр үнгэргэнэ. Агнууриин эхилһэн түрүүшын үдэр Улаан-Үдымнай хэдэн мянган хүдэлмэришэд, алба хаагшад, пенсионернүүд Сэлэнгын адаг, Борьёогой, Яруунын, Хэжэйгын нуурнуудта ошожо нугаһа агнана.

Республикын ангуушадай бүлгэм Кабанскын аймагай Шигаево, Корсаково тосхондо бааза баринхай юм. Эндэ агнаха зүбшөөл болохо путёвко худалдадаг, ангуушад агнадаг, эдэнэй унтаха шэрээнүүд бэлдэгдэнхэй. Ангуушадта мотоортой онгосонууд үгтэнэ, егерьнүүд тэдэниие агнаха газартань абаашадаг, асардаг.

Августын 27-ной үдэшэ нуурнуудые тойроод, хүн зон олон байгаа. Эндэшье, тэндэшье түүдэбшэнүүд улаасхина, ангуушад нуугануудые бэлдэнэ, түхеэрнэ. Августын 28-най үглөөнэй 5 час багта нуурай зүүн эрьедэ буугай дуун хоёр дахин нэершэбэ. Энэмнай нугаһанай агнууриин эхилһэн тэмдэг байшоо. Тиигээдшье нуурнуудые тойроод, буугай һүрэхэнь улам олошоржо, наранай гаратар замхабагүй... Үдэшын 8 сагаар, наранай һая ороод байтар, нуурай баруун эрьедэ буугай аблан дуулдажа, үдэшын агнуури эхилбэ гээшэ.

Ангуушан үдэшэндөө наранай ороһон тээшэ, үглөөгүүр тэрэнэй мандаһан зүгрүү буугаа тодхожо, нугаһадай ниидэхые хүлеэнэ. Үдэшэ, үглөөнэй толондо ниидэһэн шубууд һайнаар харагдадаг, доогууршье ниидэдэг шуу.

Агнуурида болгоомжотой, нарин һэргэг ябаха шухала. Хүсэд таһингүй, хулган, ожорһон соо һаршаганаһан абяан тээшэ буудажа болохогүй. Ангуушад билеттэй, путёвкотой, буу абажа ябаха милициин зүбшөөлтэйгөөр агнууриин газарта ошохо уялгатай. Хэрбээ энэ журам сахяагүй һаа, агнаха эрхэгүй болоно.-

Намарай ольбон унажа, үдэр ерэхэ бүри хүйтэрнэ. Алтан шара, зэд улаан набшаһадые һаршагануулэн һалхин таһална. Хуурай набшаһад үдэр ерэхэ бүри агаарта хүрилжэ, зүргэ харгы дээгүүр ойн оёороор тарана. Хүл доро бамбагар зөөлэн, һаршаганаатай болоно. Модоной набшаһанай түлэг унажа байһан үе ха юм. Жэлһээ жэлдэ дабтагдадаг, тэрэ бүридөө манай нюдые гайхалтай һайхан үнгэ зүһэнүүдээрээ хужарлуулдаг гээшэ.

Гүрөөһэнэй барисаан үнгэржэ, сентябриин 13-һаа бугын, хандагайн дуун эхилхэнь. Эдэ ангууд тугалнуудаа орхижо, дуудадаг газартаа сугларна. Дуунай үедэ агнуури хорюултай.

Штатна ангуушад занга, хабхаануудаа, байрлаха гэрнүүдээ заһана, хушын һамар сохино, алирһа жэмэс түүнэ.

Сентябриин 25-да үдэр һүни хоёр тэнсэдэг. Энээнһээ хойшо хүйтэн боростон, харалган үдэрнүүд олон боложо, заримдаа саһаншье ородог. Энээниие арилха шубуудай зада гэжэ зон хэлсэдэг. Нээрээшье, энэ үеэр галуунууд үдэр һүнигүй дулаан орон тээшэ ниидэдэг. Хойноһоо саһа шуурганда туугдаһан шубуудай ерэхэдэ, агнуури олзотой, нугаһан тарган байдаг.

Сентябриин 25-һаа ондатрын агнуури эхилнэ. Намарай агнууриин түрүүшын хаһа нимэрхүүл даа.

М. ГЫЛЫКОВ,
биолог-охотовед.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

ШАНАЙ АЙЛШАД

Монголой Арадай Республикын телеграфно-телефоной албанай 19 хүдэлмэрилэгшэд ажалайнгаа дүй дүршэл халан абалсахаяа манай республикын ниислэл Улаан-Үдэ хото ерэбэ. Улаан-Баатар хотын хэлхеэ холбооной зургаанай начальник Л. Сумья тус делегациие толгойлно.

Аха дүү оронной түлөөлэгшэд сентябрнин 10 болотор Улаан-Үдэ хотын телеграфна станциин хүдэлмэритэй танилсаха байна.

Монгол айлшад Улаан-Үдэ ерэһэн түрүүшын үдэрһөө городтоймнай танилсаба. Эдэнэр һаяын үдэрнүүдтэ городой түүхэтэ газарнуудаар, хизаар ороноо шэнжэлэлгын ба уран зурагай музейнүүдтэ орожо гараха, городой предприятинуудта хүрэхэ байна.

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр монгол айлшад Байгал далайн эрье ошожо, тэндэхи байгаалитай танилсажа ерээ. Аха дүү оронһоо ерэгшэдтэ манай республикын городууд хоорондохи хэлхеэ холбооной станциин цехэй начальник Г. Г. Зобрина болон бусад городууд ба хүдөө нютагуудай хоорондо хэлхээ холбоо яагаад байгуулдаг тухайгаа хөөрэжэ, харуулжа үгэһэн байна. Мүн айлшадшье өөһэдынгөө хүдэлмэриин дүршэл тухай хөөрэжэ үгөө.

Б. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

БЭДЭРЭЛГЭ ХЭГДЭҺЭЭР

Академик В. А. Обручевой нэрэмжэтэ хизаар ороноо шэнжэлэлгын Хяагтын музей археологиин малталгаар олдоһон элдэб зүйлнүүдээр баян юм.

Мүнөө музейн таһагуудай нэгэндэ палеолит, неолит ба бронзо-түмэр зэбсэгтэ үенүүдтэ хэгдэһэн экспонадууд харагдана. Тэдэнэй дунда эртэ урда сагта ажаһууһан хүнэй бэеын үлэгдэлнүүд, яһаар хэгдэһэн зэмсэг, сахюур шулуунай бутархай, улаан шэрэ, ан арьяатанай һоёонууд гэхэ мэтэ элдэб зүйлнүүдые А. П. Окладников 1950 оной июльдэ Сүхэ голой эрьеһээ олоод, Хяагтын музейдэ экспонат болгон үгэһэн юм. Алексей Павлович Окладников Хяагтын музейтэй нягта холбоо барисаатай, хүдэлмэридэнь ходо туһалжа байдаг юм. Музейн хүдэлмэрилэгшэдтэ туһатай зүбшэл, заабари, захяа үгэжэ байһаар.

Байгша ондо Алексей Павловичай археологическа экспедици Сэлэнгэ мүрэнэй эрьедэ майхангуудаа татаа бэлэй. Тэдэнэр хэдэн үдэрэй туршада малталга хэжэ, түмэр зэбсэгтэ үеын хүнүүдэй зуудхэлнүүдые олоһон байгаа.

Экспедицидэ СССР-эй Наукануудай академиин Сибиринн отделениин хүдэлмэрилэгшэд А. Логинов, О. Һусайли, В. Александров, З. Гричан гэгшэд археологиин малталга хэхынгээ хажуугаар, эндэхи газар уһые шэнжэлһэн байна.

А. СУРМАЧ.

ҺУРАГШАД ТУҺАЛНА

Хойто-Голой дунда һургуулиин һурагшад зунайнгаа амаралтын үедэ түрэл — Туранай совхоздо жэл бүри ехэ туһаламжа үзүүлжэ байдаг һайн һайхан заншалтай юм. Энэшье жэлдэ эрхим амжалта туйланхай. һуралсалайнгаа шэнэ жэлые эхилбэ.

Эдэнэрэй заримашуулынь куузику харууһалаа, үбһэ хуряалга дээрэ хүдэлөө, нүгөөдүүлынь холын бэлшээридэ гаралсажа, ниитын һүрэг мал адуулалсаа. Үбһэ хуряалга дээрэ ябаһан һурагшад һуралсалай жэлэй эхилтэр гэхээр — августын 31 болотор үбһэндэ ябалсажа гараба. Эдэнэрэй дунда Коля Паданов, Бато Базаров, Александр Бильдуев гэгшэд морин тармуураар үбһэ тармаһан, гар хажуугаар үбһэшье сабшалсаһан байна.

Һуралсалай жэлэй эхилһэн түрүүшын үдэр Туранай совхозой директор, парткомой секретарь, рабочкомой түрүүлэгшэ һургуулида ерэжэ, хүбүүд, басагадые һуралсалай шэнэ жэлээр амаршалха зуураа, зунай һарануудта тус ажахын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан 30 һурагшадта бэлэгүүдые барюулһан, баяр баясхалан хүргэһэн байна. Һурагшад Альберт Маншеев, Пурбо Сыренов, Валерий Гармаев, Валерий Базаров болон бусадта совхозой дирекци, партком, рабочкомой Хүндэлэлэй грамота барюулагдаа.

Эдэ үдэрнүүдтэ һургуулиин аха классуудай һурагшад үбһэ, таряа хуряалга дээрэ хүдэлжэ байна.

Л. ТАПХАЕВ.

Түнхэнэй аймаг.

ХАРГЫН ГУРИМ САХИХА БҮХЭСОЮЗНА ҺАРА

УСАЛҺАА ҺЭРГЫЛХЭ

Байгша оной сентябрнин нэгэнһээ харгын гурим сахиха бүхэсоюзна һара орон доторнай соносхогдобо. Энэ һара соо манай республикада ямар хэмжээ ябуулгануудай бэелүүлэгдэжэ байһан тухай БурАССР-эй МВД-гэй ГАИ-гай пропаганда болон агитациин таһагай инспектор, милициин лейтенант В. К. Мальцев манай корреспондентдэ хөөрэжэ үгэбэ.

—Харгын гурим сахиха бүхэсоюзна һара—сентябрьда дэмы соносхогдоогүйнь мэдээжэ. Юуб гэхэдэ, энэ һарада һургуули бүхэндэ һуралсал эхилжэ, үхибүүдэй харгы дээрэ гараха ушар олошорно. Тиимэһээ үйлсэ, талмайнуудта үхибүүдэй гэнэ усалда орохогүйн тула тусгаар һара соносхогдобо гээшэ. Һарын эхинһээ һургуули бүхэндэ харгы, гудамжаар болгоомжотой ябахын тула һургуулиин «Аюулгүйе сахигшадай булан» шэнэдхэгдэхэ, харгы дээрэ аюулгүйе сахиха эдир инспекторнүүдэй шэнэ отрядууд бии болгогдохоор хараалагдана. Илангаяа түрүүшынхеэ һургуулида ороход үхибүүдэй түрэлхид багашуулаа гэрһээ һургуули, һургуулиһаа гэртээ хүрэтэрнь үдэшэжэ ябадаг болоо һаань, бүришье һайн байгаа. Тиигэжэ ябахадаа үхибүүдтээ харгын гурим тухай ойлгуулжа, заажа үгэхэ, яагаад харгы хүндэлэн үнгэрхэ, зогсожо байһан автобус, трамвайн хаагуур яажа гарахада зохид бэ гэхэ мэтэ шухала асуудалнуудые тайлбарилжа үгэхэ нан гин уялгатай ха юм.

Мүн сентябрь һарада үнгэргэгдэжэ байгаа бүхэсоюзна харалга хадаа мүнөө манай республикада эхилээд байһан таряа хуряалгада мүн лэ хабаатай. Ушарынь хэлэхэдэ, ойро зуурын саг соо таряа хуряалгада хабаадалсахаар ондоо тээһээ ерэһэн жолоошодой дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха шухала. Тиимэһээ энэ үе соо ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэдэй, һайн дуранай арадай дружинын хүдэлмэридэ харюусалгатай хаһа ерээ.

Хэнэйшье мэдэһээр, мүнөө автотранспортгүйгөөр хэн хаанашье ошодоггүй, ажахы, предприятинуудай хараалһан түсэбөө дүүргэхэгүйнь элитэ. Гэбэшье машинын жолоо баригшадай зариманайнь аян замда ябахадаа, харгын гурим эбдэдэг ушар тохёолдоно. Жэшээ болгон, байгша оной долоо һарын дүн хаража үзэхэдэ, республика доторнай харгы дээрэ олон хүн усалда ороһон байба. Илангаяа Хэжэнгын, Бэшүүрэй, Хяагтын, Хориин аймагуудай харгыгаар ябаһан зарим жолоошод энээндэ ехэ зэмэтэй. Эндэ нэгэ хэды баримта дурдамаар байна. Майн 11-нэй үдэр Хяагта ошоһон харгы дээрэ «ГАЗ-51», «МАЗ-503» түхэлэй машинанууд мүргэлдэжэ, нэгэ жолоошониинь хүндөөр шархатаа. Эндэ «ГАЗ-51» машинын жолоошон Семьянов гэгшэ зэмэтэй. Юуб гэхэдэ, тэрэ харгы хүндэлэн гаража ябаһан ашаанай машинын үнгэрхые хүлеэнгүй, сэхэ гүйлгэжэ ябаһаар мүргэлдэжэ, өөрөө хүндөөр шархатаһан байба. Үгышье һаа, Ивалга ошоһон харгы дээрэ гэхэ гү, али Улаан-Үдэ хотоһоо 5-дахи километртэ «58-72 БУЛ» номертой «ГАЗ-53» маркын автомашина харгы хүндэлэн гаража ябаһан Раднаевые дайраа. Шалтагааниинь тодоруулхада, һогтуу Раднаев харгыгаа һайн харангүй, машинын саада тээһээ харгы дээрэ сэхэ гараа. Тиин «ГАЗ-53» машинын жолоошон гэнтэ хүнэй бии болоходонь, хурдаар ябаһан машинынгаа тормоз дарабашье, зогсоожо үрьдеэгүй. Эндэ харгы хүндэлэн гаража ябаһан һогтуу Раднаев зэмэтэй гэжэ тодоруулагдаа. Тэрэ харгын гуримай 20-дохи статьягай ёһоор, харгы хүндэлэн гарахынгаа урда тээ, харгы дээрэ транспортын бии, үгые тодоруулха, хараха ёһотой байгаа бшуу.

—Бага наһатайшуулай дунда, һургуулинуудта, түрэлхид ба хүүгэдэй саадуудта ойлгуулимжын ямар хүдэлмэри хэгдэнэб?

— Ехэ зоной хажуугаар мүн үхибүүдэй дунда гэнэ усал мүн лэ олоор үзэгдэнэ. Үнгэрһэн долоо һарын туршада республика дотор 16 наһа гүйсөөгүй хэдэн арбаад үхибүүд усалда ороһон байба. Иимэ ушар Улаан-Үдэ, Кабанскын, Загарайн, Сэлэнгын, Захааминай аймагуудта үзэгдөө. Тэдэнэй харгы дээрэ ябаха гурим һайн мэдэхэгүй байһан дээрэһээнь усалта ябадал тохёолдоо. Эндэ һургуулиин багшанар түрэлхид зэмэтэй. Һургуулинуудта арбан часай программатай харгын гурим шудалха гэһэн СССР-эй МВД-гэй СССР-эй Гэгээрэлэй министерствэтэй сүг гаргаһан хэмжээ ябуулга гүйсэд дүүргэгдэнгүй үлэшэнэ, Һургуулида тусхай хэшээл үнгэргэхэдөө багшанар харуулан ойлгуулха плакат, кинофильмнүүдые үсөөнөөр хэрэглэнэ. Республикын һургуулинууд, хүүгэдэй саадуудта харгыгаар яагаад зүбөөр ябаха тухай харуулһан плакат, диаграмманууд, тусхай, авто-талмайнууд түхеэрэгдээгүй байһаар. Эдэ үдэрнүүдтэ һургуулинуудта эхилээд байһан түрүүшын хэшээлнүүдтэ харгын гурим тухай хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэжэ эхилээ. Теэд энэмнай үшөөл бага гэжэ һанагдана. Тиимэһээ үхибүүдтэ үйлсэ хүндэлэн хаагуур, гараха тушаа хөөрэлдөө үдэр бүри һургуули, түрэлхидэй зүгһөө һануулагдажа, һэргылэгдэжэ байха ёһотой бологдоно.

Байгша оной сентябрийн нэгэнһээ эхилһэн бүхэсоюзна харалга хадаа харгы зам дээрэ тохёолдодог аюулые үсөөрүүлхэ, хүн бүхэнэй хаанашье ябахадаа болгоомжотой, һэримжэтэй байхын зорилгоор соносхогдоо

Харгын гурим сахихаар соносхогдоһон бүхэсоюзна һарын гол зорилгонь ямар бэ?

—Нэн түрүүлэн [...] жээ ябуулгада респу[...] бүхы министерство, [...] зургаанууд, предпри[...] хабаадаха уялгатай. [...] дэ энэ хэмжээ ябуу[...] ниитын түлөөлэгшэд [...] хабаадалсажа, архи [...] гаар машинын жолоо [...] ябагшадтай эрид шанг[...] сэл хэлсэхэ болоно [...]

Хоёрдохёор, ав[...] циклаар ябаха дурат[...] лай бүлгэм үмсэдөө [...] натай, мотоциклтай [...] шадай дунда харгы [...] ябаха журам нягта нар[...] сахихын тула саг үр[...] ойлгууламжын, хүмүү[...] тын хүдэлмэри яб[...] байха зорилготой.

Харгын журам са[...] соносхогдоһон энэ [...] республикын ГАИ-гай [...] дэлмэрилэгшэд ниитын [...] лөөлэгшэдтэй сүг [...] штаб байгуулжа, жол[...] дой хүдэлмэридэ дай[...] даг дутуу дунд[...] усадхаха хүдэлмэри [...] лагдана.

Урда жэлнүүдтэ үнгэ[...] дэһэн харалгын дүн [...] жо үзэхэдэ, респ[...] харгы, город, тосхон[...] үйлсэнүүдтэ үзэгдэдэг [...] хараа байса үсөөрдэг [...] гаа. Энэшье жэлдэ һайн [...] дүн туйлахын тула [...] шод, үхибүүд, бүхы [...] тэ зон харгыда һэргэг [...] зэргэтэй.

Һүүлэй үедэ манай үргэн Буряад орондо морин спорт хүгжэжэ эхилэнхэй. Тиин республикын ипподром дээрэ амаралтын үдэр бүхэндэ шахуу мори урилдаан үнгэргэгдэжэ, олоной анхарал татадаг болоо. Эндэ «Урожай» бүлгэмэй спортын һургуулида мори урилдаанда дуратай хүбүүд, басагад олоороо хабаадалсана. Тээсгэн Алас-Дурна зүгэй зоныг түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ манай республикын суглуулагдамал команда түрүү һуури эзэлжэ, дамжуулгын кубогта хүртөө һэн.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Мори урилдаагаар эрхим гэгдэһэн Лариса Кононова. 2. Моридой урилдаан.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

СПОРТ

ТОБШОХОНООР

▽ Советскэ Союзай хүдөөгэй спортсменүүдэй дунда һур харбалгаар түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн һаяхан Дагестанай АССР-эй Дербент хотодо болобо. Оронойнмнай олон союзна республиканууудай мэргэшүүл энээндэ хабаадаһан байна.

«Сельхозтехникын» Бурядай областной Соведэй инженер, СССР-эй спортын мастер Цыренжаб Будаев М-2 упражненеэр харбахадаа, бултанһаа хёрхо мэргэн байжа, 2256 очкотойгоор оронойнгоо хүдөөгэй спортсменүүдэй дундаһаа чемпион болобо. Тэрэ дүтын хоёр зайда илаад, харин 70 ба 90 метртэ хоёрдохи һууринуудые эзэлһэн байгаа.

▽ Зүүн Сибириин түмэр замай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда хүнгэн атлетикээр зонын мүрысөөн Эрхүүгэй областиин Ангарск хотодо үнгэргэгдэбэ.

«Трудовые резервы» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Татьяна Позднякова 3 мянган метрэй зайда урилдахадаа, 9 минута 58 секунда соо гаталжа, нэгэдэхи һуури эзэлһэн байна. ЛВРЗ-гэй физкультурын инструктор Александр Базаев 100 метртэ 10,7 секунда саг харуулжа, Улаан-Үдын индустриально - педагогическа техникумэй багша Петр Васильев 1500 метрые 3.51,1 минута соо гаталжа, хоёрдохи һууринуудта гараа.

Буряадай мэдээжэ стайер Дамдин Цыпылов 5 мянган метртэ урилдахадаа, гурбадахи һуури эзэлбэ — 15.03 минута.

▽ Клубай командануудай дунда футболоор Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй хоёрдохи дүхэригэй нааданууд үргэлжэлһөөр.

Локомотив-вагон заһабарилгын заводой футболистнууд «Сэлэнгын» бэлэдхэлэй бүлэгэй командые — 8:2, «Металлургые» 7:1 тоотойгоор шүүһэн. «Стекольщигтой» 2:2 тоотойгоор тэнсэһэн байна.

Тиихэдэ локомотивна[...] погой спортсменүүд [...] бүтээлгын заводой тү[...] шэдые — 7:0, «Пищев[...] 2:0 тоотойгоор шүүгээд, [...] лэнгын» бэлэдхэлэй бү[...] 1:1 тоотойгоор тэнсэһэн [...] ха юм.

Авиационно заводой [...] байкалец» мүрысөөнэй [...] дохи дүхэригтэ улам эд[...] тэй һайнаар наадана. [...] жэ эдэнэр «Текстильщ[...] —5:0, «Сэлэнгын» бэл[...] лэй бүлэгые — 8:0, «[...] ромашиные» 8:1 тоот[...] нлаба.

Мяха-консервын ком[...] дай «Пищевик» ЛВР[...] командада 0:2 тоотойго[...] лигдабашье, «Текстил[...] гые» — 8:0, «Стекол[...] гые» 2:1 тоотойгоор шү[...]

17 нааданай һүүлээр [...] комотивна депогой [...] листнууд 29 очкотой [...] хой. Нэгэ наада дутуу [...] гэһэн ЛВРЗ-гэй спо[...] нүүд хоёрдохи һуури [...] — 27 очкотой. 14 на[...] һүүлээр «Забайкалец» [...] очкотой боложо, үшөө [...] нааданда амжалта туй[...] нэгэдэхи һуурида гара[...] гатай юм.

Ж. БАТОМУНКОЕВ.

«СУББОТЫН СПОРТЛОТОГОЙ» ТИРАЖНУУДАЙ ДҮНГҮҮД

«Субботын спортлотогой» (36[...] 5-ыень тааха) сентябрийн 4-дэ үн[...] тэгдэһэн тиражнуудай дүнгүүдые С[...] тивна лотерейн главна управлени[...] солбо.

Нэгэдэхи тираж: Табан номер [...] шад — 5 мянган түхэриг (2 карто[...] дүрбэн номер тааһан хүнүүд — [...] түхэриг (833 карточка), гурбан номер таагшад 6 [...] риг абаха (35.749 карточка).

Хоёрдохи тираж: Табан номер тааһан хүнүүд [...] мянган түхэриг (12 карточка), дүрбэн номер таа[...] — 201 түхэриг (984 карточка), гурбан номер та[...] хүнүүд 7 түхэриг абаха байна (31.786 карточка).

Энэ тиражай шүүбэри сентябрийн 14-һөө о[...] 14 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС)

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

АСАРИ ЕХЭ ҺОНИРХОЛ

Казахстанай партийно-ажахын эдэбхитэдэй Алма-Атада болоһон зүблөөн дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые дэлхэйн хэблэл, элдэб оронуудай ниитын ажал ябуулагшад үргэнөөр шэнжэлнэ.

Нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые шууд сэхээр бэелүүлхэ зам заана, программна удха шанартай документ болоно гэжэ Чехословакиин «Руде право» газетэ бэшэнэ. Совет хүдөө ажахын хүсэн тухай, ажалшадай шэн габьяата хэрэгүүд тухай үгэ дотор харуулагдаһан баримтанууд элирхэйлэн гэршэлнэ. Оронной газар дайдын ехэнхи хубидань сагай уларилай таарамжагүй байгаашье һаань, орооһо таряанай һайн ургаса хуряагдаа гээд үгэ сооһоонь элирнэ.

Бидэ, аграрник мэргэжэлтэд, энэ үгэтэй асари ехэ һонирхолтойгоор танилсаабди гэжэ ВНР-эй хүдөө ажахын министрэй орлогшо Йожеф Хаммер мэдүүлээ. Венгридэ орооһо таряае гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряаха гээшэ ниитэ гүрэнэй хэрэг болонхой. Манай совет ханинар, тодорхойлон хэлэхэдэ, Казахстанай таряашад мүн лэ иимэр ажаллана.

Сагай уларилай хүшэр бэрхэшээлнүүдһээ хүдөө ажахые халхалан далдалха шухала гэһэн Л. И. Брежневэй үгэнүүд олоной анхарал татана, һонирхол үүсхэнэ. Венгридэ туйлагдаһан амжалтанууд, олдоһон дүй дүршэл иимэ бодолой зүб байһые батална. Үйлэдбэриин мүнөөнэй арга онол нэбтэрүүлһэн, оньһожоруулга хэһэн газартаа сагай уларилай таарамжагүй байгаашье һаань, тогтууритай һайн үрэ дүнгүүдые туйланабди. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин хэлэһэн үгэ энэ талаар ажаллаха гэһэн манай шиидхэбэриие улам батадхана.

Югославиин «Ослобождення» газетэ «Шэнэ табан жэлэй амжалтатай һайн эхин» гэһэн гаршаг доро мэдээсэл толилбо. Түсэбтэ арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй дүнгүүдээр сэдьхэлээ ханангн байһанаа совет хүтэлбэрилэгшэдэй мэдүүлжэ байһыень КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин хэлэһэн үгэһөө ойлгомоор. Энэ үгэ совет ажалшадта зорюулхы ехэ удха шанартай байха юм гээд газетэ тэмдэглэнэ.

Үндэр баян ургаса абахын түлөө тэмсэлдэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин ехэ габьяа, нэрэ хүндэ бии гэжэ Франциин «Эко» газетэ бэшэнэ.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдэй амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байһые Казахстанай партийно-ажахын эдэбхитэдэй Алма-Атада болоһон зүблөөн дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ батаар элирхэйлэн харуулба. Совет хүнүүд түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэхэһээ гадна, холо үлүүлнэ гэжэ Малагасиин «Имунгу ваувау» газетын ахамад редактор Морис Ракутубе тэмдэглээ.

«Арадай ажахые али бүхы талаар ашаг ехэтэйгээр хүгжөөхэ хэрэгтэ Соведүүдэй орон Индидэ һайн жэшээ харуулна. Тиимэһээ совет экономикын амжалта туйлалтануудые энэдхэг арад баяр баясхалантайгаар һайшаана, — гэжэ «Нью-Уэв» гэжэ долоон хоногтоо нэгэ удаа гарадаг журналай политическэ шэнжэлэгшэ Гириш Матхур хэлэбэ. — Алма-Атада болоһон зүблөөн дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ экономическа фронт дээрэ совет арадай туйлаһан шэнэ амжалтанууд тухай һонин баримтануудтай байна».

(ТАСС).

ПХЕНЬЯН

Урма баяртайгаар һайндэрлэнэ

ТАСС

Корейн Арадай-Демократическа Республикын ажалшад республикын байгуулагдаһан үдэрые сентябрийн 9-дэ тэмдэглэхэнь.

Советскэ Союзай интернациональна туһаламжаар колониальна дарлалта, мүлжэлгэһөө гараха гэһэн тэмсэлдэ эрхэ сүлөө олоһон, бэеэ даaһан байдалгай болоһон корей арадай түүхэдэ энэ һайндэр элитэ ехэ үйлэ хэрэг болоно. «Дэлхэйн хоёрдохи дайнда Советскэ Союзай туйлаһан агууехэ илалта, сүлөөтэ байдалай зам корей арадай урда нээһэн байна, — гэжэ ТПК-гай ЦК-гай Генеральна секретарь. КНДР-эй президент Ким Ир Сен хэлээ һэн.

Энэ замда республикын туйлаһан амжалтанууд асари ехэ юм. Корейн Ажалай партиин хүтэлбэри доро, Советскэ Союз ба бусад социалис оронуудтай али бүхы талаар нягта харилсаа холбоо тогтоожо, оронной ажалшан арад колониализмын үлэгдэлнүүдые богони болзор соо усадхан зайсуулжа, хүсэтэ промышленность, мүнөөнэй хүдөө ажахы байгуулаа.

Корейн дотоодын хэрэгүүдтэ гадаадын оронуудай хамааралсалгүе болюулхын түлөө, Эхэ ороноо нэгэдүүлхын түлөө корей арадай эдэ бүхы жэлнүүдтэ үсэд шанга тэмсэлээ үргэлжэлүүлһээр. Урда Корейдэ гадаадын сэрэгүүдэй бии байлга энэ асуудалые шиидхэлгэдэ гол түлэб һаад ушарнуулна. гэжэ һүүлэй үедэ энэ райондо болоһон үйлэ хэрэгүүд үшөө дахин батаар харуулба. Американ буу зэбсэгтэ түшэглэн, гадаадын оронуудай ехэ туһаламжаар Пак Чжон Хи гэгшын зонхилхы засаг захиргаан КНДР-тэй хёмороо зүришэлдөө үүдхэжэ, демократическа эрхэнүүдэйнгээ, Эхэ ороноо нэгэдүүлхын түлөө Урда Корейн хүн зоной тэмсэл һуларуулхые оролдоно.

Совет хүнүүд корей арадай үнэн зүб тэмсэлые хэлбэришэгүйгөөр дэмжэнэ. Эгээл имэһээ Советскэ Союз бүлэг социалис ба хүгжэжэ байгаа оронуудтай хамта ООН-ой Генеральна Ассамблейн болохоёо байгаа XXXI сессиин зүблэхэ зүйлдэ «Корейн дайнай аюул сараха, эб найрамдал ханган бэхижүүлхэ, Корейе эбэй ёһоор нэгэдүүлгые түргэдхэхэ тухай асуудал» оруулһан байна.

ВЬЕНТЬЯН

Хани барисаан, харилсаа холбоон

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй НРПЛ-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, ЛНДР-эй Премьер-Министр Кейсон Фомвихантай уулзалга партинуудай хоорондохи харилсаас хүгжөөлгэдэ шэнэ шата болоно, Лаосой ба Советскэ Союзай хоорондохи хани барисаае, һаналаа нэгэдэлгые улам бэхижүүлхэ байна гэжэ Лаосой информациин министр Сисана Сисан мэдүүлбэ.

ЛНДР-эй партийно-правительственна делегациин Советскэ Союзда, бусад социалис оронуудта албанай хэрэгээр ошолго НРПЛ-эй ба социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай марксистско-ленинскэ партинуудай хоорондохи, эдэ оронуудай арадуудай хоорондохи хани барисаае улам саашадань хүгжөөн бэхижүүлхэ гээд этигэн найдажа байһанаа тэрэ тэмдэглээ.

ВАШИНГТОН

Шлессинджер Хитадта ерэбэ

ТАСС

США-гай оборонын министр байһан Шлессинджер арбан долоон хоногоор Хитадта ерэбэ. Энэнь албанай хэрэгээр бэшэ юм гэжэ харуулхые американ тусхай тушаалтад оролдоно. Гэбэшье, информационно агентствэнүүдэй мэдээсэлэнэй ёһоор, Пентагоной урдын удамарша Пекинэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадтай уулзаха байна. Шлессинджер Хитадай ехэ ехэ районуудта — Түбэдтэ, Синьцзянда, Дотор Монголдо хүрэхэдөө магадгүй гэжэ американ баримтанууд гэршэлнэ.

ПЕКИН

ДАХИНАА АРСАБА

ТАСС

Хитадые сүлөөлхын түлөө япон милитаристнуудта эсэргүү байлдаануудта унаһан совет сэрэгшэдэй хүүрнүүдтэ веногуудые табихын тула Харбин, Дальний, Порт-Артур, Шэньян, Чанчунь хотонуудта ошохо гэхэдэнь, СССР-эй посольствын хүдэлмэрилэгшэдтэ КНР-эй МИД арсаһан байна.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Социалис мүрысөөнэй дневник» — суглуулбари. «Таряа хуряалга-76»—суглуулбари. Указууд. ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Үе сагаар шалгагдаһан, ажал хэрэгээр батадхагдаһан»—Н. Медведевэй статья. «Амжалтын эшэ үндэһэн»—А. Кушнаревой статья. «Аукцион-76» — В. Крыловой корреспонденци. «Хооһон хубхай үгэ [...] лоһой»—ТАСС-ай ма[...] алнууд.

Гурбадахи хууд[...] «Ехэ дэбжэлтэ»—ТАС[...] материал. «Пионерэй [...] дүн согсолходо»—Т. [...] товагай статья. Уласа[...] дын мэдээсэл.

Дүрбэдэхи хууд[...] гээшые мэдэдэггү[...] «Искусство заха хизаа[...] шые мэдэдэггүй»—Бү[...] юзна мүрысөөнэй [...] руулһан материал. «Э[...] һанай хоёр хаһа»—ф[...] дээсэл. «Уншагты, [...] хөхол байхат»—сугл[...] ри. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 11.10 — З. Воскресенская. «Ленин тухай рассказууд». 11.40 — «Шатарай һургуули». 12.10 — «Зураг бүхэндэ — наран». 12.25 — «Ханхиныш, манай дуун». 13.10 — «Нэгэ актёрой театр». 14.00—Шэнэ һонин. 14.10 — С. Данилюк дуулана. 14.20 — «Спортлото» наадалга. 14.35 — «Мүнөөнэй эрдэм наука». 15.05 — Болгариин Арадай Республикын национальна һайндэртэ зорюулагдаһан НРБ-гэй телевидениин программа. 17.50 — Забһарлалга. 18.00 — «Время». 18.30 — Э. Межелайтис. «Уянгата мүрнүүд». 19.20 — «Объектив».

Улаан-Үдэ. 19.50-[...] никын шэнэ һонин», [...] — Түрэлхидтэ зорю[...] һан хөөрэлдөөн. 20.[...] Телевизионно һонин.

«Орбита». 21.00 — [...] нэ һонин. 21.15 — [...] эй арадай артистка Т[...] нявскаягай концерт. [...] — «Мүнөөнэй эрдэм [...] 22.40 — «В день с[...] — уран һайханай [...] 23.50—Забһарлалга. — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРА[...]

Улаан-Үдэ. 17.45 – [...] бүүдтэ — «Маанадта [...] ном ерэбэ». 18.10 — [...] следники победы» — [...] тата фильм. 19.10 — [...] жэм» — телевизно[...] луулбари.

«Орбита». 19.50–[...] эй арадай артистка О[...] ровская.

Улаан-Үдэ. 21.00–[...] ля, до востребовани[...] уран һайханай филь[...] хи сери).

Редактор **Р. Б. ГАРМАЕВ.**

Манай адрес, телефонуу[...]

Индекс 670000 г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. Теле[...] секретариат—2-66-76, приемная—2-54-93.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н 03671. Заказ № [...]